

10. TANULMÁNY

JAVASOLT, TÁRSADALMI ÉS PÉNZÜGYI GYÓGYMÓDOK

A SZESZTILALOM, ÉS A NŐK VÁLASZTÓJOGA – SZABAD EZÜST- ÉS VÉDŐVÁM – „KOMMUNIZMUS” – „MINDENÜK KÖZÖS VOLT” – „ANARCHIZMUS” – „SZOCIALIZMUS”, VAGY „KOLLEKTIVIZMUS” – BABBITT A SZOCIÁLIS LÉTESÍTMÉNYEKRŐL – HERBERT SPENCER A SZOCIALIZMUSRÓL – KÉT SZOCIALISTA KÖZÖSSÉG PÉLDÁJA – „NACIONALIZMUS”³⁵ /VAGY: *NEMZETI POLITIKA*/ – A SZAKMUNKÁSOK ÁLTALÁNOS OKTATÁSA, MINT EGY MEGOLDÁS – A „SINGLE TAX”³⁶ ÁLTALI ORVOSLAT – HENRY GEORGE VÁLASZA A MUNKAÜGYRŐL XIII. LEÓ PÁPÁNAK – DR. LYMAN ABBOTT A HELYZETRŐL – EGY M. E. PÜSPÖK JAVASLATAI – MÁS REMÉNYEK ÉS FÉLELMEK – EGYETLEN REMÉNY: „AMA ÁLDOTT REMÉNY” – ISTEN, MINDEZEKET LÁTÓ NÉPÉNEK MEGFELELŐ ÁLLÁSPONTJA – E VILÁGBAN, DE NEM E VILÁGBÓL.

„Nincsen-e balzsamolaj Gileádban? Nincsen-e ott orvos?”
„Gyógyítottuk Babilont, de nem gyógyult meg. Hagyjátok el őt és menjünk ki-ki a maga földére, mert az égis hatott az ő ítélete.”

Jeremiás 8: 22; 51: 7-9.

Különböző gyógymódokat javasolnak, „egyetemes csodaszerként” a nyögő teremtmények *megsegítésére*, a jelenlegi, kétségtelenül súlyos helyzetének enyhítésére; és mindazok, akik együttéreznek a szenvedő népközösséggel, szükségszerűen együtt kell érezzenek azon különböző orvoslóinak törekvéseivel, akik megállapítva a diagnózist, többen is oda vannak, hogy a beteg próbálja már ki az ő receptjüket. Az a próbálkozás, hogy megtalálják a gyógymódot és alkalmazzák azt, nyilvánvalóan dicséretes és elnyeri minden jóhiszemű ember elismerését. Mégis a józan ítélőképesség, amelyet Isten Igéje világosít fel, azt mondja nekünk, hogy egy javasolt gyógymód sem fogja meggyógyítani a betegséget. A Nagy Orvos jelenléte és szolgáltatásai – az Ő

gyógymódjaival, orvosságaival, sínjeivel, kötszereivel, kényszerzubbonyaival és szikéivel szükségesek lesznek, és ezeknek hatékony és kitartó használatán kívül semmi sem végzi el az emberi bukottság és önzés betegségének kikezelését. De vizsgáljuk meg röviden a többi orvos által előírt kezelést, hogy megfigyelhessük, hogy mennyire közelítik meg az Isten bölcsességét, és mégis milyen távol állnak tőle – nem az ellenvetés kedvéért, hanem azért, hogy mindenki tisztán láthassa az egyetlen irányt ahonnan a segítséget várni kell.

A SZESZTILALOM ÉS A NŐK VÁLASZTÓJOGA

Ezt a két megoldást azért társítják, mert a szesztilalom soha sem rendelkezne egy többségi támogatással, míg a nők sem rendelkeznek szavazati joggal – és még akkor is kétséges. E megoldás szószólói statisztikákat mutatnak annak bebizonyítására, hogy a kereszténység nyomorúságainak és nincstelenségének nagy része a szeszestil kereskedésből vezethető le, és ők azt állítják, hogy ha véget vetnének annak, akkor általános lenne – nem kivételes – a békesség, és a jólét.

Mi szívből rokonszenvezünk sok mindennel, amit ezen a téren állítanak; bizonyára a részegség az egyik legártalmasabb gyümölcse a civilizációnknak, és ugyanolyan gyorsan terjed a félig civilizált, meg a civilizálatlan országokban is. Örölnénk, ha el lenne törölve egyszer és mindenkorra. Elismerjük azt is, hogy sokat csökkentene napjaink nincstelenségén és azt is, hogy ez rosszabb, mint évente több százezres vagyonnak elpocsékolása. Viszont ez nem gyógyír a jelenleg adódó bajokra, az önző társadalmi állapotokra, és nem *lehet általa* elhárítani a „kereslet-kínálat törvényének” zúzó nyomását, mely könyörtelenebbül növekszik, mint valaha, kisajtolva a tömegek életerejét.

Valójában ki is pazarol el évente milliókat szeszestilra? – a nagyon szegények? Nem, hanem igazából a gazdagok! Főleg a gazdagok, és másodsorban a középosztálybeliek. Ha holnaptól eltörölnék a szeszkereskedelmet, távolról sem csökkentené a nagyon szegényekre nehezedő anyagi terhet, épp ellenkezőleg: A farmerek ezrei, akik jelenleg a szeszgyártásban használt, *több* millió véka árpát, rozst, szőlőt és komlót termesztenek, arra fognak kényszerülni, hogy más gabonát termesszenek, és így általában tovább csökkentik a farmok termékeinek árát. A pálínkafőzők, kádárok, borpalackozók, üveggyártók, fuvarosok, kocsmárosok, és büfések sokaságának tízezrei, akik ezzel a kereskedéssel foglalkoztak, arra kényszerülnek, hogy más foglalkozást találjanak, és így tovább sorvasztják a munkapiacot, ezáltal a napi bérek skáláját is. Azok a milliók, amelyeket jelenleg

ebbe az üzletbe fektetnek, más ágazatba áramlanának, és erőltetné az üzleti versenyt.

Mindezek nem kell megakadályozzanak, hogy ezen átok megszüntetését óhajtsuk, ha a többség jóváhagyását megszerezheti. De *ehhez* a **többséget** soha sem nyerik meg (leszámítva a kivételes helységeket). A többség ennek a szomjnak rabja, és ennek az üzletnek anyagilag közvetlenül, vagy közvetetten érdekeltje. A szesztilalom nem lesz bevezetve addig, amíg az Isten Királysága be nem lesz vezetve. Itt mi csupán azt mutattuk ki, hogy ennek az átoknak megszüntetése, még ha gyakorlatba ültethető, akkor sem kezeli ki a társadalmi és pénzügyi betegséget.

A SZABAD EZÜST, ÉS A VÉDŐVÁMOK, MINT GYÓGYMÓDOK

Nyíltan elismerjük azt, hogy az ezüst pénznem megszüntetése a kereszténységen belül az önző politika mesterfogása volt a pénzügyi vezetők részéről, a pénzegység mennyiségének apasztása által így növelvén kölcsöneiknek értékét, hogy magas kamatlábat tartsanak fenn az adósságokon a törvényes pénz megnyirbálása miatt, míg minden más üzleti befektetés, éppen úgy, mint a munka is, folyamatos leértékelődést szenvedett a tartalékok és a verseny növekedésével. Sok pénzkölcsönző és bankár „becsületes” ember a becsületesség törvényes mértéke szerint; de sajnos egyesek mércéje túlságosan alacsony. Így szólnak: Hadd, nézzük csak a saját érdekünket, mi bankárok és pénzkölcsönzők; hadd, ügyeljék a farmerek, a kevésbé ravaszok, a sajátjukat. Gyerünk, csapjuk be a szegényt és a kevésbé ravaszt azáltal, hogy az aranyat „tisztességes-”, az ezüstöt „becstelen pénznek” nevezzük. A szegények közül sokan vágynak a tisztességre, következésképpen megfélemlítés és rábeszélés által rá lehet venni őket tervünk támogatására, mely különben is nehezen megy az „aratókkal”. A „becsületes pénzről” szóló mesénk hatására, meg azon tekintélyünknek hatására, hogy „tisztességes” emberek, pénzügyi szakértők, és vagyonosak vagyunk, arra a következtetésre jutnak, hogy bármi más nézet, mely ellentétes a miénkkel, szükségszerűen téves kell legyen. Ők

el fogják felejteni, hogy az ezüst pénzfedezet a történelem korai időszakától a világ pénzrendszere volt, és az arany, mint a drágakövek a kereskedelemnek alávetett áru volt addig, míg az hozzátevődött az ezüsthöz, hogy kielégítsék, a világ üzleti tevékenységének lebonyolításához elegendő pénz iránt növekvő igényt. Amint a pénzügyi központjainkban esnek a kamatlábak, mennyivel alacsonyabbak lettek volna a kamatlábak, ha minden ezüstnek volna váltópénz értéke, és így bőven lenne pénz! A következő lépésünk az kell legyen, hogy bevonjunk minden papírpénzt és ekképpen támogassuk a kamatlábakat.

A kereslet-kínálat törvénye szerint minden kölcsönvevő abban érdekelt, hogy elegendő – ezüst, arany és papír pénz legyen; ugyanazon törvény szerint az minden bankárnak és pénzkölcsönzőnek az érdeke, hogy eltöröljék a papírpénzt és hogy lejárássák az ezüstöt, mert minél kevesebb az a pénz, ami törli az adósságokat, annál nagyobb a kereslet az iránt. Ennélfogva, míg a munka értéke és a kereskedelmi értékek csökkennek, a pénzre igény van, és a kamatok majdnem fenntartják a saját értéküket.

Ahogy már kimutattuk, a prófécia arra hívja fel figyelmünket, hogy a civilizált világban az ezüstöt pénzfedezetként nem helyezik vissza az arannyal egyenlő kiváltságba. De nyilvánvaló az, hogy még ha teljesen vissza is állítanák, az is csak pillanatnyi enyhülést jelentene. Megszüntetné azt a különös serkentést, melyet ez most a japán, indiai, kínai és a mexikói gyárosoknak nyújt; a kereszténység mezőgazdászainak helyzetét könnyítené, és ezáltal elhárítaná egy részét a jelenlegi nyomásnak, mely alatt mindenki azért fáradozik, hogy „épp hogy kijöjjön keresetéből”; és így a bukást kis ideig elhalasztanák. Azonban, nyilvánvalóan Isten nem óhajtja így megnyújtani a „gonosz napot”; és emiatt az emberi önzés, mely minden ésszerűséggel szemben vak, annál inkább rombolásba fog vezetni; ahogy meg van írva: „bölcseinek bölcsessége elvész”; és „sem ezüstjük, sem aranyuk nem szabadíthatja meg őket az Úr haragjának napján”. – Sofóniás 1: 18; Ezékiel 7: 19; Ézsaiás 14: 4-7; 29: 14

A monopolok létrehozásának megakadályozása és az ország minden természeti forrásának hasznosítása végett, bölcsen

szabályozott védővámrendszer kétségen kívül, bizonyos mértékben, előnyös abban, hogy meggátolja a munkának világszerte gyors kiegyenlítődését. Mégis, legjobb esetben, ez csak egy lejtő, melyen a bérek egy alacsonyabb szintre csökkennek, a mélységbe való kíméletlen zuhanás helyett. Előbb, vagy utóbb, az árút és a béreket most szabályzó versenyrendszer következtében, világszerte majdnem ugyanarra a szintre kényszerülnek.

Ezért a jelenleg fenyegető bajokra sem a „szabad ezüst”, sem a „védővám” nem állítható gyógyírnak, csak enyhítőszernek.

KOMMUNIZMUS, MINT GYÓGYMÓD

A kommunizmus egy olyan társadalmi rendszert javasol, melyben vagyonszövetség lesz, melyben a vagyont közösen birtokolják és a közösség érdekében kezelik, „kinek-kinek szüksége szerint”. A kommunizmus jellegzetességei kirajzolódtak a francia kommunben. Joseph Cook tiszteletes meghatározása szerint: „A kommunizmus a következőket jelenti: az öröklés eltörlését, a család eltörlését, a nemzet eltörlését, a vallás eltörlését, a tulajdon eltörlését.”

A kommunizmus bizonyos vonásait helyeselhetjük (lásd a szocializmust), de mint egész, egyáltalán nem beváló a gyakorlatban. Egy ilyen berendezés, valószínűleg, egészen megfelelő a mennyben, ahol minden tökéletes, tiszta és jó és ahol a szeretet uralkodik; de egy pillanatnyi elmélkedés bármely gondolkodó, és tapasztalt embert rávezet arra, hogy az ember szívének jelenlegi állapotában egy ilyen rendszer teljességgel megvalósíthatatlan. Általában mindenkit semmittevővé alakítana. Hamarosan abban versengenénk, hogy ki tud minél kevesebbet tenni és minél rosszabbul dolgozni és a társadalom rövidesen barbárságba, és erkölcstelenségbe csúszna, melyben az emberi faj egy gyors kihalás felé haladna.

De némelyek úgy vélik, hogy a kommunizmust a Biblia tanítja és következésképpen, ez kell legyen az igazi gyógyír – Isten gyógymódja. Többek között ez a legerősebb érv a kommunizmus védelmében. Nagyon általános az a feltevés, hogy az Úr és az

apostolai létesítették, és hogy azóta ez kellett volna legyen a keresztények között a szabály és a gyakorlat. Emiatt ebből a szempontból, alább egy cikket közölnénk erről a témáról, ami a **Sion Őrtornya** – című folyóiratunk **1895. szeptemberi** számában jelent meg:

„MINDENÜK KÖZÖS VOLT”

„Mindazok pedig, akik hittek, együtt voltak, és mindenük közös volt; Vagyonukat és javaikat eladták, szétosztották mindenkinek: ahogyan éppen szükség volt rá. Naponta egy akarattal kitartva a templomban, házanként megtörve a kenyeret, eledelben részesedtek örömmel és tiszta szívvel. Dicsérték az Istent, és kedvelte őket az egész nép.” (Csel. 2: 44 – 47)

Ez volt a korai egyház önkényetlen érzelve: az önzés helyet adott a szeretetnek, és egy általános érdeklődésnek. Áldott tapasztalat! Kétségtelenül, többé-kevésbé tisztán meghatározott, hasonló érzések költöznek minden igazán megtért szívébe. Amikor legelőször ráébredtünk Isten szeretetének és szabadtításának értelmére, mikor teljességgel átadtuk magunkat az Úrnak és felismertük a Tőle kapott, nem csak ez életre szóló ajándékokat, hanem az elkövetkezőre is, kitörő örömet éreztünk, mely a mennyei Kánaán felé tartó minden zarándokban társra és testvérré talált, akikben azáltal, hogy rokonságban állnak az Úrral és az Ő szellemével rendelkeznek, bizalmunk volt; és készek voltunk úgy viszonyulni hozzájuk, mint az Úrhoz és megosztani velük mindenünket, mint ahogy a Megváltónkkal is megosztanánk mindenünket. Sok esetben olyan volt, mint egy hirtelen megrázkódtatás, amikor arra a tényre ébredtünk, hogy sem mi, sem mások sem tökéletesek e testben, és függetlenül attól, hogy milyen mértékben rendelkezik a Mester szellemével az Ő népe, „ez a kincse cserép edényben van”, emberi gyarlóságban és hiányosságban.

Majd megtanultuk, hogy ne csak más ember testi gyengeségét vegyük észre, hanem azt is, hogy a saját testi gyengeségeink fölött folyamatosan kell örködni. Továbbá felfogtuk, hogy mialatt mindenki örökölte az Ádámi bukást, nem mindenki esett el

egyformán, vagy éppen azonos részletben, hogy mindenki elesett az Isten hasonlatosságától és a szeretet szellemétől a Sátán hasonlatosságára és az önzés szellemére, és ahogy a szeretet működésében -, úgy az önzés működésében is eltérések vannak. Tehát, míg az önzés működése az egyiket a kényelem iránti vágyra, restségre, és hanyagságra szoktatta, addig egy másikban a tetterőt fokozta, ezen élet élvezeteiért és önmaga kielégítésére való fáradozásra *készítette*.

A tevékenyen önzők között némely a vagyon felhalmozásában keresi önmaga elégtételeit, és abban, hogy gazdagnak tartsák; mások úgy elégitik ki önzésüket, hogy az emberektől származó tiszteletet keresik; mások öltözködésben, vagy utazásokban; ismét mások meg kicsapongásokban és az önzés alacsonyabb rendű, vagy a legaljasabb formáiban *élik ki önzésüket*.

Mindenki, aki Krisztusban új életre fogamzott annak új szellemével, a szeretet szellemével, egy megkezdődött küzdelmet fedez fel – külső és belső harcot; mert az új szellem a bennünket előzőleg vezérlő önzés és romlottság bármely formájával harcban áll. A „Krisztusnak új elméje”, aminek alapelvei az igazság és szeretet, önmagának követel, és arra emlékezteti az **akaratot**, hogy hozzájárult, és beleegyezett e változásba. A test kívánsága (az önző kívánság, bármi is legyen hajlama) a barátok külső befolyása által táplálva, érvel és megvitatja a kérdést, kitartva amellett, hogy nem kell gyökeres intézkedéseket hozni, egy ilyen eljárás bolond, örült és lehetetlen lenne. A test azt bizonygatja, hogy az *élet* régi folyását nem lehet megváltoztatni, de bele fog egyezni csekély változtatásokba, *csak* semmi annyira szélsőségest ne kövessen el, mint azelőtt.

Isten népének túlnyomó többsége látszólag egyetért ezzel a társulással, ami valójában még az önzés uralma. Viszont mások megkövetelik, hogy a Krisztus szelleme, vagy elméje gyakorolja az ellenőrzést. Az ebből keletkező harc nehéz (Gal. 5: 16, 17); de az új akarat győzelmet kell arasson, és az ént a maga önzésével, vagy a romlott kívánságaival halottnak kell számítani. – Kol. 2: 20; 3: 3; Róma 6: 2-8.

Viszont ezzel örökre befejeződne a harc? Nem!

„Sose gondold, hogy győzelmet arattál,
Hogy könnyebbülten megnyugodj,
Égető feladatodnak nincs vége,
Míg nem nyerted el a koronád.”

Ó, igen, minden nap meg kell újítani ezt a harcot, isteni segítségért könyörögni és megkapni, hogy futásunkat örömmel bevégezhessek. Nem csak az énünket kell meghódítsuk, hanem a testünket is alárendeltségben kell tartjuk. (1. Kor. 9: 27) Az a tapasztalatunk, hogy állandóan résen kell lenni az önzés szellemével szemben és folyamatosan, előtérben-, fenntartani a szeretet szellemét; ugyanez a tapasztalata mindazoknak, akik „a Krisztust öltözték fel” és az Ő akaratát tették magukévá. Innen az Apostol megjegyzésének helyessége: „Ezentúl senkit sem ismerünk test szerint”. Azokat, akik a Krisztusban vannak új szellemük alapján ismerhetjük meg és nem a bukott testük alapján. Ha néha, vagy mindig valamely mértékben hiányosnak találjuk őket, viszont annak is jeleit látjuk, hogy az új elme küzd azért, hogy felülkerekedjen, helyesen készek lehetünk rokonszenvezni velük mintsem, hogy kárhoztassuk őket kis hibáikért; „ügyelve magunkra is, nehogy mi magunk is kísértésbe essünk [saját régi, önző természetünk által, erőszakot téve a szeretet tökéletes törvényének követelményein]”.

Emiatt a „jelenlegi nyomorúságban”, míg mindegyikünk csak annyit tehet, hogy saját testét a szeretet szelleme általi ellenőrzés alatt tartja, a józan megítélés, a tapasztalat, és a Biblia azt mondják nekünk, hogy a legjobban tennénk, ha nem bonyolítanánk el az ügyet kommunista rendszer kísérlétével; hanem lehetőleg mindegyikünk egyenes ösvényeket keressen lábainak, hogy ami sánta a bukott testünkben, ne forduljon le teljesen az útról, hanem inkább meggyógyuljon.

(1) A **józan megítélés** azt mondja, hogy ha a szenteknek isteni segítséggel folyamatos küzdelmükbe kerül, hogy az önzést a szeretetnek alárendelve tartsák, egy vegyes közösségnek bizonyára nem fog sikerülni önmagát egy olyan törvény szerint igazgatni, mely a tagjai többségének szellemétől teljesen idegen. Már csak azért is lehetetlen létrehozni a szentek kommunizmusát,

mert nem tudunk a szívekben olvasni – csak „az Úr ismeri, hogy kik az Övéi”. Ha egy közösségbe lehetne gyűjteni a szenteket, és ha minden közös dolgukban boldogulnának, akkor mindenfajta gonosz egyén abban igyekezne, hogy megszerezze javaikat, vagy hogy részesedjen azokból; ha sikerülne is kizárni az ilyent, akkor minden gonosz dolgot mondana ellenük, és így, még ha teljesen összetartanának is, a vállalkozás nem lenne egy valódi siker.

Néhány szent, éppen úgy, mint sok világi, annyira elestek az önző hanyagságba, hogy csak a szükség segít rajtuk, hogy „az igyekezetben nem lusták, szellemben buzgók: az Úrnak szolgáljanak”. Sokan mások annyira önzően nagyra törők, hogy a sikertelenségek, és a szerencsétlenségek csapásaira van szükségük annak érdekében, hogy őket meglazítsa, és képessé tegye arra, hogy mások iránt részvétellel legyenek, vagy éppen arra, hogy másokkal igazságosan bánjanak. Mindkét osztályt a „közösség” csak hátráltatná a megfelelő és szükséges oktatás elsajátításában.

Az ilyen közösségek, ha hagyják magukat a többség által uralni, akkor a többség szintjére süllyednek; a haladó és tevékeny kisebbség szintén gondatlanná és nemtörődömmé válik azáltal, hogy nem látná hasznát a tetterőnek és a gazdaságosságnak a gondatlansággal és a restséggel szemben. Ha keménykezü szervezők – felügyelők és igazgatók – által lenne irányítva, atyai vezérelve alapján, pénzügyi szempontból eredményesebb lenne, de a személyes felelősségtől megfosztott tömegek, a felügyelők pusztá eszközeivé és rabszolgáivá sorvadnának.

A józan gondolkodás számára emiatt láthatóvá válik az, hogy az individualizmus³⁷ a maga szabadságával és felelősségével a legmegfelelőbb egy értelmes lét kialakítására, még ha sok esetben mindenkinek fáradsággal jár és néha, *bizony* sokaknak.

A józan gondolkodás láthatja, hogy ha a Millenniumi Királyság fel lesz állítva a földön, az akkorra ígért isteni uralkodókkal, akiket a tévedhetetlen bölcsesség támogat, és teljes hatalommal ezt használják, „a jogot mérőzsinórrá és az igazságot mérőónná” téve, és nem a többség jóváhagyásával kormányozva, hanem mint „vasvesszőnek” igazságos uralkodásával – aztán következhet a kommunizmus. Valószínűleg a legjobb állapot lesz, ez esetben a

királyok Királya által választott módszer. De azelőtt mi várunk, és nem rendelkezvén erővel és bölcsességgel ahhoz, hogy ilyen teokratikus hatalmat gyakoroljunk, a józan gondolkodás egyszerűen megvárja az Úr idejét, addig is imádkozva: „Jöjjön el a Te Királyságod, a Te akaratod legyen meg a földön, miképpen a mennyekben”. Miután a Krisztus Királysága mindenkit visszavezetett Istenhez és az igazságosságához, aki azt akarja és miután megsemmisített minden ellenállót, feltételezhetjük, hogy a Szeretettel, mely a föld szabálya lesz éppen úgy, mint a mennyé, az emberek közösségben megosszák a földi áldásokat úgy, ahogy az angyalok is megosztóznak a mennyei javakban.

(2) A **tapasztalat** igazolja a kommunista módszerek sikertelenségét a jelenlegi időben. Számos ilyen közösség létezett és az eredmény mindig a sikertelenség volt. Egyik a New-Yorki Oneida közösség volt, melynek sikertelenségét rég felismerték; egy másik a pennsylvániai Harmony Society, mely hamar csalódást okozott alapítóinak, ugyanis oly sok viszálykodás uralkodott, hogy feloszlatták. Az Economites-ként ismert ága, melyet Pittsburgh mellett létesítettek, egy rövid ideig úgy-ahogy virágzott, de már teljesen elhervadt és a vagyonának tulajdonjoga most vita tárgya a társaságban és a törvényszék előtt.

Más kommunista társaságok most alakulnak, melyek sokkal kevésbé lesznek sikeresek, mint ezek, mert megváltoztak az idők; a függetlenség nagyobb, a tekintély és a tiszteletadás kevesebb; a többség uralkodik és emberfölötti vezetők nélkül biztos a kudarca. Bölcs, világi vezetők vigyáznak magukra, míg a bölcs keresztyének más területeken ügyködnek – engedelmeskedve az Úr parancsának: „menjete és hirdessétek az evangéliumot”.

(3) A **Biblia** nem tanít kommunizmusra, hanem a szerető és körültekintő individualizmusra, kivéve a családi értelmében vett kommunizmust – *miszerint* minden család egy egységként működik, melynek feje az apa és amelyben a feleség vele egy, aki társa az élet áldásaiban való részesedésben, úgy az örömekben és előnyökben, mint nehézségekben és szomorúságokban.

Igaz, hogy Isten megengedte a *vagyonközösségi* rendtartást a kezdeti egyházban, melyre e cikk elején utaltunk, de ennek az

lehetett a célja, hogy bemutassa nekünk e módszer oktalanságát; és egyesek most e rendszerre gondolva, ne következtessenek arra, hogy az apostolok azért nem szerveztek ilyen közösségeket, **mert** nem volt bölcsességük, hogy kimódoljanak és kivitelezzenek ilyen módszereket. Az Úrnak, vagy az apostolainak egy szavára sem lehet hivatkozni, mely ezeket a kommunista elveket támogatná, viszont több mindent lehetne idézni, mely ellenezné.

Valóban, Péter apostol (és a többi apostolok is) tudott arról az első közösségi rendről és együttműködött, még ha nem is tanított ilyen rendszerre. Azt is lehetett következtetni, hogy Ananiás és Safira halála egy arra utaló jel, hogy a hívők minden javának átadása kötelező volt; de nem így van, az ő bűnük a **hazugság** volt, ahogy Péter is kijelentette felülvizsgálva az ügyet. Míg nekik megvolt a földjük, semmi rossz nem volt abban, hogy megtartsák azt, ha becsületesen szerezték, és még akkor sem tettek semmi rosszat, amikor azt eladták. A rossz csak abban állt, hogy úgy állították be, mintha az a beadott pénzösszeg **mindenük** lett volna, miközben az nem volt mindenük. Ők megkísérelték becsapni a többieket azáltal, hogy részesednek a többinek **mindenében**, anélkül, hogy a saját mindenüket oda adták volna.

Tény, hogy a jeruzsálemi keresztyén közösség egy kudarc volt. „Zúgolódás támadt, hogy a mindennapi felszolgálásban az ő özvegyeiket elhanyagolják.” Jóllehet az apostolok felügyelete alatt az egyház tiszta volt, „konkolytól” mentes, és mindannyian rendelkeztek az új szellem kincsével – a „Krisztus értelmével”, azért nyilvánvalóan e kincs ferde, és repedt cserépedényekben volt, melyek egymással nem boldogulnak kielégítően.

Az apostolok hamar rájöttek, hogy a közösség igazgatása nagymértékben keresztezi a valódi munkájukat – az evangélium hirdetését. Így ők másokra hagyták ezeket a dolgokat. Pál apostol és mások városról-városra utaztak, Krisztust és a keresztre feszítést prédikálva; de ameddig a feljegyzés mutatja, ők soha sem említettek kommunizmust, és soha sem szerveztek közösségeket; ráadásul Pál apostol kijelenti: „nem húzódoztam, hogy hirdessem Istennek minden tanácsát (végzését) nektek.” Ez

igazolja, hogy a kommunizmus nem része az evangéliumnak és még Isten e korszakra vonatkozó tanácsai közé sem tartozik.

Ellenkezőleg, Pál apostol arra inti és oktatja az egyházat, hogy olyan dolgokat tegyen, ami teljesen lehetetlen volna, ha közösségi rend tagjaiként kellene tegyék, hogy mindenki „az övéiről gondoskodjon”, hogy a „hétnek első napján tegyék félre” az Úr szolgálatára szánt pénzt, annak megfelelően, ahogy az Úr *anyagi* sikerre segíti őket. A szolgák engedelmesek legyenek uruknak, a szolgálatot kettős jóindulattal tegyék, ha a gazdájuk egyúttal testvérük a Krisztusban; és hogy *úgy* viszonyuljanak az urak a szolgálkhoz, hogy önmagukról is számot kell adjanak a nagy Gazdának, Krisztusnak. 1 Tim. 5: 8; 6: 1; 1 Kor. 16: 2; Ef. 6: 5-9.

Jézus Urunk nem csak, hogy nem alapított közösséget, míg a *földön* élt, de soha nem is tanította, hogy ilyesmit alapítani kell. Ellenkezőleg, az Ő példázataiban azt tanította, hogy nem mindenkinek lesz annyi talentuma, hogy mindegyik egy külön sáfár és egyénileg (nem pedig együtt, közösségként) kell kezeljék saját ügyeiket, és aszerint, hogy egyénileg *kell* számot adjanak. (Máté 25: 14-28; Lukács 19: 12-24; lásd még: Jakab 4: 13, 15) Amikor Urunk meghalt, anyját Jánosra, az Ő tanítványára hagyta, és János feljegyzése szerint, „attól az órától magához fogadta azt az a tanítvány” (19: 27). Ebből *látszik*, hogy Jánosnak is, mint Mártának, Máriának és Lázárnak, volt otthona. Ha Urunk egy közösséget létesített volna, akkor kétségtől az anyját János helyett arra a közösségre hagyta volna.

Sőt, a hívők kommunájának létrehozása az evangéliumi korszak céljával és módszerével ellentétes. E korszaknak az a célkitűzése, hogy **bizonyosságot tegyen** a világnak Krisztusról és így „népet válasszon az Ő nevének”, és evégett minden hívő égő és fénylő világosság kell legyen az emberek előtt – a világ előtt – és nem csupán egymás előtt és egymásnak. Emiatt, miután az Úr megengedte az első keresztyén közösség létrehozását – annak kimutatására, hogy az a kudarc, amire általában egy közösség ítéltetett, nem csupán vigyázatlanságból ered –, szétszórta és a hívőket szétszórta mindenfelé, hogy hirdessék az evangéliumot minden teremtménynek. Abban az időben „nagy üldözés támadt a

jeruzsálemi gyülekezet ellen és mindnyájan **eloszlottak** Júdeának és Szamáriának tájaira, az apostolokat kivéve,” és mindenfelé járva hirdették az evangéliumot. Csel. 8: 1, 4; 11: 19

Isten népének még mindig az a *dolga*, hogy fényük ragyogjon a világban és nem az, hogy szerzetrendekbe és kolostorokba, vagy közösségekbe zárkózzanak. A paradicsomi ígéretek nem ilyen közösségekbe tömörülve valósulnak meg. A kívánság, hogy így szövetkezzenek, az csak a napjaink általános szellemének egy része, ami ellen figyelmeztet Ézsaiás (8: 12)³⁸. „Csendesülj le az Úrban és várjad Őt.” „Virrasszatok tehát, és minden időben imádkozzatok, hogy megmeneküljete mindattól, ami be fog következni és megállíthatatlan az Emberfia előtt.” Lukács 21: 36.

AZ ANARCHIA, MINT MEGOLDÁS

Az anarchisták törvény nélküli szabadságot akarnak. Látszólag arra a következtetésre jutottak ők, hogy az emberi együttműködés minden módszere kudarcnak bizonyult, és azt javasolják, hogy szüntessenek meg minden együttműködési korlátozást. Ezáltal az anarchia a kommunizmusnak éppen az ellentéte, habár egyesek összetévesztik vele. Míg a kommunizmus végképp össze akarja törni az individualizmust, és arra akarja kényszeríteni az egész világot, hogy egyformán osztozzanak, az anarchia azt akarja, hogy ledöntsön minden törvényt, és társadalmi korlátot úgy, hogy minden egyén a maga kedve szerint cselekedjen. Az anarchia egész egyszerűen romboló, amennyire megállapíthatjuk, nincs építő jellege. Bizonyára úgy tekinti, hogy elég feladat a világ lerombolása és küzdjön majd a jövő önmagáért az újjáépítésben.

A következő kivonat egy tizenhat oldalas ismertető könyvecskéből származik, melyet a május elsejei díszfelvonulás alakalmával terjesztettek a Londoni Anarchisták, ez egy bizonyos fogalmat nyújt az ő vad, és elkeseredett nézeteikről:

„Minden nyomorúságunk abban a hiedelemben gyökerezik, hogy kell legyen valahol egy hatalom és az eziránti behódolás. Megoldásként javasoljuk a hatalom ellen vívott élet-halál harcot – a fizikai hatalommal, mely az államban testesül meg, és az ideológiai tekintéllyel, mely az évszázadokig *tartó* tudatlanságnak

és babonának eredménye, amilyenek a vallás, a hazafiasság, törvények iránti engedelmesség, a kormányok hasznosságában való hit, a gazdagoknak és hatalmon lévőknek való behódolás. Egyszóval, küzdeni kell minden szemfényvesztés ellen, melyek arra rendeltettek, hogy elkábítsák, és rabszolgává tegyék a munkásokat. A munkások szükségképpen meg kell szüntessék a hatóságokat. Azok, akiknek hasznuk volt belőlük, bizonyára nem akarják. A hazafiasság és a vallás a gazemberek szentélye és védőbástyája. A vallás az emberiség legnagyobb átka. Mégis van még olyan ember, aki a 'munkás' nemes szót úgy prostituálja, hogy az 'egyház' émelyítő szavával 'munkás-egyház' kifejezéssé keveri. Ugyanígy lehetne beszélni 'munkásrendőrségről' is.

Mi nem osztjuk azok nézetét, akik azt hiszik, hogy az államot egy jótékony intézetté lehetne átalakítani. A változtatás éppen olyan nehéz lenne, mint egy farkasból bárányt alakítani. A termelésnek és fogyasztásnak a szocialisták által célul kitűzött, teljes centralizálásában sem hiszünk. Az nem lenne egyéb, mint a jelenlegi állam új formában, megnövekedett tekintéllyel, a zsarnokságnak és rabszolgaságnak valóságos borzalmaként.

Az anarchisták mindenki számára egyenlő szabadságot akarnak. Minden ember tehetsége és hajlamai különböznek egymástól. Mindenki maga tudja leginkább, hogy mit tehet és mit akar tenni; a törvények és a rendszabályok csak akadályoznak; és a kényszerrel végzett munka soha sem kellemes. Egy olyan államban, amely célja az anarchistáknak, mindenki azt a munkát fogja végezni, mely leginkább örömeire van; és szükségleteit a közös készletből kedve szerint fogja kielégíteni."

Úgy tűnik, hogy a legszegényebb ítélőképeséssel és a legkevesebb tapasztalattal *rendelkezők* sem láthatnak ebben az ajánlatban egyebet, mint legnagyobb ostobaságot. Ebben nem javasolnak, és nem is remélnék semmi megoldást; ez csupán a reménytelenség és az elkeseredettség fogcsikorgatása; mégis ez az a szélsőség, mely felé az önzés által mozgatott körülmények hatására terelődnek a tömegeket.

SZOCIALIZMUS, VAGY KOLLEKTIVIZMUS, MINT GYÓGYMÓD

A szocializmus, mint polgári kormányzat azt indítványozza, hogy a társadalom újjáépítését, a jómód növekedését, és a munka termékeinek egyenlőbb elosztását azáltal biztosítsák, hogy a föld és a tőke (ingatlanulajdontól eltérő vagyon) köztulajdonba kerüljön és minden iparágat a közösség igazgasson. Jelmondata: „Mindenkinek tettei szerint.”

Annyiban különbözik a „nacionalizmustól”³⁹, hogy ez nem akar mindenkit egyformán jutalmazni. Annyiban különbözik a kommunizmustól, hogy nem akarja a javak és a tulajdonok közösségét. Így, véleményünk szerint, elkerüli mindkettő hibáit, és egy nagyon célszerű elmélet lenne, ha fokozatosan lehetne bevezetni bölcs, mérsékelt és önzetlen emberek által. Ez az elv kis léptékben, különböző településekben már jól bevált. Az Egyesült Államok sok városában a vízellátást, az utcák fejlesztését, iskolákat, a tűzoltóságot és a rendőrséget a közjó érdekében így igazgatják. De Európa megelőzött bennünket ezen a téren; mert a vasutjainak és távírdáinak többségét így igazgatják. Franciaországban a dohányüzlet minden nyereségével a kormányé – a népé. Oroszországban a szeszesital üzletet kaparintotta meg a kormány és a továbbiakban a köz anyagi hasznára és állítólag erkölcsi hasznára fogja a kormány irányítani.

A következő érdekes statisztika a New-jerseyi katonai akadémiáról Doktor E. D. Babbitt főhadnagytól származik:

„SZOCIÁLIS FELÉPÍTMÉNY

Hatvannyolc kormány tulajdonosa a távíró vonalainak.

Ötvennégy kormány teljesen, vagy részben tulajdonosa a vasutjainak, míg csak tizenkilenc nem, közöttük az Egyesült Államok.

Ausztráliában ezer mérföldet utazhat valaki az országot átszelve 5.50 \$-ért (első osztályon), vagy hat mérföldet két centért. Egy vasúti dolgozó nyolc óra munkájáért jobban meg van fizetve, mint az Egyesült Államokban tíz óráért. Ez elszegényítené az országot? Victoria *államban*, ahol nagyjából ilyen díjszabások vannak, a tiszta bevétel 1894-ben elegendő volt arra, hogy a szövetségi adókat kifizessék.

Magyarországon, ahol a vasutak állami tulajdonban vannak, egy személy hat mérföldet egy centért utazhat és amióta az állam megvette a vasutat, a bérek megkétszereződtek.

Belgiumban, a menetdíjak és a teheráru-fuvardíjak felére csökkentek és megkétszereztek a béreket. És annak ellenére a vasút a kormánynak évente 4.000.000 \$ állami bevételt biztosít.

Németországban a vasút a kormány tulajdonában van, egy centért négy mérföldet visz egy személyt és az alkalmazottainak bére 120 %-al nagyobb, mint amikor a trösztök tulajdonában volt. Csődnek bizonyult volna az ilyen rendszer? Nem. Az utóbbi tíz évben a tiszta haszon 41 %-al növekedett. A vasút tavaly (1894-ben) 25.000.000 \$ tiszta nyereséget hozott a német kormánynak.

Úgy értékelték, hogy a vasutak kormány-tulajdona az Egyesült Államok népének több milliárd dollár pénzét megtakarítja, és jobb béreket biztosít az alkalmazottainak, akik közül akkor kétségtelenül két millióra lesz szükség, a jelenlegi 700.000 helyett.

Berlint tartják a világ legtisztább, legjobban kikövezett és legjobban kormányzott városának. A helyhatóság tulajdonában van a gáz-, a villany- és a vízművek, továbbá a közúti villamosvasút, a városi telefon és még a tűzbiztosítás és így évente egy 5.000.000 márkás jövedelme van, vagyis 1.250.000 \$, az összes költség fölött. Abban a városban a polgárok 5 mérföldet utazhatnak ahányszor akarnak egy évben 4,50 \$-ért, míg a New-Yorki magasvasúton a napi két utazás 36.50 \$-ba kerül.

Mr. F. G. R. Gordon a **Twentieth Century** - című újságban egy pár amerikai város világítására vonatkozó statisztikát közöl és úgy találja, hogy a helyhatóság ellenőrzése alatt minden ívfénynek évente 52.125 \$ az átlagára, míg ha különböző városokban magántársaságnak kell fizetni évente 105.130 \$ világításként, vagyis a kétszeresénél egy kevéssel több, mintha maga a város működtetné.

Az Egyesült Államokban a távirat átlagára 1891-ben 32,50 cent volt. Németországban, ahol a távírda a kormány tulajdona, az ország bármely részébe küldendő, tíz szóból álló üzenet öt centbe kerül. Nagyobb távolságok és magasabb munkadíjak miatt itt

valószínűleg a távolságtól függően öttől tizenkét centig fogunk fizetni. A figyelemre méltó előny azáltal mutatkozott, hogy a gáz, víz, szén és a közúti villamosvasút önkormányzati ellenőrzés alatt áll Birminghamben, Glasgowban és más Nagy Britanniai városokban.”

Nagyon jó, feleljük, ameddig megy. De, még egy egészséges ember sem állíthatja, még akkor sem, ha mindezek a szocialista elméletek működnek közöttük, hogy Európa szegényei a Millenniumi áldásokat élvezik. Egy jól értesült ember sem vállalkozna annak állítására, hogy az európai munkásosztály, bárhol is legyen, átlagban közel állna az Egyesült Államokban élő munkások általános helyzetéhez. Ez még az ő paradicsomuk, és éppen most is hoznak olyan törvényeket, melyek által korlátozzák azon ezreket, akik jönni akarnak, hogy részesedjenek ebből a paradicsomból.

De ameddig örvendünk az európai szegények körülményei minden javulásának, ne felejtjük el, hogy az államosítási ösztönzés, kivéve Nagy-Britanniát, nem a nép nagyobb életbölcsességéből és nem is a tőkések jobb indulatából, vagy nemtörődomségéből eredt, hanem más oka van, mely az Egyesült Államokban nem működik: – maguktól a kormányoktól eredt. Ők azért tették rá kezüket ezekre, hogy elkerüljék a csődöt. Óriási költségek terhelik őket a katonaság, a haditengerészet és az erődök fenntartásával, és szükségük van állami jövedékforrásra. Az utazások alacsony díjszabása arra jó, hogy kielégítsék a népet és egyúttal vonzóvá tegyék az üzletet, mert ha nem lenne alacsony a díjszabás, a keveset kereső többség nem tudna utazni. Mivel ez a helyzet, Németországban a negyedosztályú vagonok már csupán tehervagonok, melyeknek egyáltalán nincsenek ülőhelyeik.

E tényeket teljes egészében látva, ne hitessük el magunkat olyan feltételezésekkel, hogy az ilyen eljárások megoldják a munkásság nehézségeit, vagy legalább valamennyire könnyítnek a bajokon több mint hat éven át.

Okunk van hinni a szocializmus nagy mértékű előretörésében a következő pár évben. Viszont előmozdításában gyakran hiányzani

fog a bölcsesség és a mérsékeltség; a siker meg fogja részegíteni néhány szószólóját, másokat a kudarcok fognak kétségbe ejteni és eredményképpen a türelmetlenség szerencsétlen helyzetbe fog vezetni. A kapitalizmus és a monarchia a szocializmusban ellenséget lát és már ellene állnak, amennyire csak mernek a közvéleményre való tekintettel. A névleges egyház, habár konkollyal és világiassággal van tele, az ügyben még egy erőteljes tényező; mert ő képviseli és ellenőrzi a társadalom felső és alsó osztályai között elhelyezkedő középosztályokat, akiknek kezében van a hatalom mérlege. Nekik mindeddig a szocializmust meglehetősen félremagyarázták a mostanáig, általában hitetlen pártfogói. A kormányzók, kapitalisták és az egyházi méltóságok, kevés kivétellel, bele fognak kapaszkodni a szocializmus első túlzásaiba, hogy megtámadják, közmegvetés tárgyává tegyék, és egy időre elfojtsák, tetszetős érvekkel bátorítván magukat, melyek önérdékről és a félelemtől árulkoznak.

Csak örvendhetünk annak, hogy az igazságosság elveit mozgásban látjuk, még akkor is, ha ez csak részleges és ideiglenes. Mindazok, akiknek érdekei érintve lesznek általa, igyekezni fognak, hogy egy tágabb szemléletmódot alakítsanak ki és lemondanak saját érdekeiknek egy részéről a közjó érdekében.

Amint már említettük a mozgalmat, az egyház, az állam és a tőkések egyesített ereje el fogja fojtani és ez később az anarchia nagy robbanásához fog vezetni, melyben, ahogy a Szentírás rámutat, minden jelenlegi intézmény meg fog semmisülni; – „mert nyomorúságos idő lesz, amilyen nem volt attól fogva, hogy nép kezdett lenni”.

De, még ha a szocializmus teljességgel érvényesülne is, akkor is csak egy ideiglenes enyhülésnek bizonyulna, ameddig az emberiség többségének szívében az önzés uralkodó elv. Vannak „született fondorlatosak”, akik hamar megtalálnák módját annak, hogy a közművek és a bérek javára rátegyék kezüket; élősködni fognak a társadalmi szerkezeten, szaporodni és virulni fognak és mindenütt lesznek „érdekcsoportok”. Ameddig az emberek az elvet elismerik és tisztelik, addig többé-kevésbé alkalmazkodnak hozzá: *vagyis, ameddig a kezdetben a szocializmus még*

viszonylag tiszta lehet és a hivatali képviselői a köznek és a köz érdekeinek hűséges szolgái lesznek. Viszont tegyük fel, hogy *mi lesz, ha* a szocializmus népszerűvé válik, és ugyanazok a ravasz, önző és fondorlatos *elemek*, akik most ellene állnak, belopóznak, és ellenőrzésük alá vonják saját önző érdekeik végett.

A kommunisták és a nacionalisták látják, hogy mindaddig, míg meg lesz engedve a különbség a jövedelmezésben, az önzés elcsúri-csavarja az igazságot és a jogosságot; és azért, hogy jutalmazza a büszkeséget és a nagyravágyást, legyőz minden korlátot, amit az ember a szegénység ellen felállíthat. Annak érdekében, hogy megbirkózhassanak ezzel a nehézséggel, megvalósíthatatlan túlzásokhoz folyamodnak, mint amilyenek az ő követelései – megvalósíthatatlanok, **mert** az emberek bűnösök, nem szentek; és önzők, nem szeretetteljesek.

HERBERT SPENCER VÉLEMÉNYE A SZOCIALIZMUSRÓL

Herbert Spencer úr, az ismert angol bölcsező és közgazdász, megtudva, hogy Ferri, az olasz szocialista, támogatja az ő elméletét, a következőt írta: „Azon állítás, hogy bármely nézetem támogatná a szocializmust, nagy bosszúságot okozott nekem. Azt hiszem, hogy a szocializmus megjelenése a valaha ismert legnagyobb szerencsétlenséget jelenti a világ számára.”

Míg a nagy gondolkodók egyetértenek abban, hogy a versenyre vagy „individualizmusra” épülő rendszernek megvannak a maga rossz oldalai, melyek erős ellenszereket igényelnének, ők kifogásolják az egyén elnyomását a társadalmi szervezet által: jobban mondva, minden egyéniségnek szocializmusba való eltemetését, mint végső fokon a legnagyobb szerencsétlenséget. Mivel a közalkalmazottak hadseregét fogja létrehozni, a politika méginkább mesterség lesz, mint jelenleg, következésképpen megnyitja az utat, inkább mint valaha, a klikkeknek és az általános korrupciónak.

A következő kivonat a **Literary Digest** (1895) augusztus 10.-i számából származik, és jelentőséggel bír a szóban forgó tárggyal kapcsolatban, mert kimutatja, hogy a szocialista elvek nem fognak fennmaradni, hacsak valamilyenfajta erőszakkal nem

tartják azt fenn, – olyan nagymértékű az egész emberiségben az önzés:

„KÉT SZOCIALISTA KÖZÖSSÉG

A szocializmus két gyakorlati kipróbálása vonja magára a külföldi társadalom-, és közgazdaság-tudomány tanulmányozóinak figyelmét. Mindkét esetben a szocialista közösségek eredeti alapítóinak meglehetősen jól ment soruk és az egyik éppen virágzó lett; de az a próbálkozás, hogy a szocialista teoretikusok tanításaihoz tartsák magukat, mindkét esetben kudarcot vallott. A hajdani kommunisták olyan módszerekhez tértek vissza, melyek alig különböztek azoktól, amit a körülöttük lévő **burzsoázia** alkalmazott. Valamivel több, mint két évvel ezelőtt egy ausztráliai munkáscsoport a bér-rabszolga életbe beleunva, melyet csak a kényszerű tétlenség nehézsége enyhít, útnak indultak Paraguay felé, ahol megfelelő földekhez jutottak olyan gazdálkodók számára, akiknek nem áll rendelkezésükre nagyméretű munkagép. Településüket Új Ausztráliának nevezték el, és azt remélték, hogy a munkások számára egy *létező* utópiává átalakítják át. A brit külügyminisztérium az utóbbi hivatalos jelentésben rövid történetét közli ennek a mozgalomnak, amely következtében sokan felcserélték Ausztráliát – *azaz* a ‘munkások Eldorádóját’ – Dél-Amerikával. A következő idézet az említett beszámolóból származik:

‘A település céljait alkotmányban tették közzé, melynek egyik cikkelye következőképpen szól: «Az a célunk, hogy egy olyan közösséget hozzunk létre, melyben minden munka mindegyik tagnak javát fogja szolgálni, és amelyben lehetetlen lesz az, hogy egyik tag a másik fölött zsarnokoskodjon. Mindegyik egyénnek feladata lesz, hogy főcélként tekintettel legyen a közösség jólétére, és így annak a kényelemnek, boldogságnak és oktatásnak egy részét biztosítsa, amely lehetetlen egy olyan társadalomban, melyben senki sem biztos abban, hogy nem fog éhen veszni.»

Ez az eszmény nem valósult meg. Nyolcvanöt telepes beleunt azokba a megszorításokba, melyet a többség erőltetett rájuk és megtagadták az engedelmisséget. Az Ausztráliából újonnan

érkezettek pótolták a szakadás okozta veszteségeket, de elégedetlenek lévén a mozgalom vezetőjével, saját főnököt választottak, így tehát három párt jött létre a gyarmaton. Számos munkás hamarosan elégedetlenné vált a munkájuk jövedelemének egyenlő elosztása miatt, akik a szocialista vezetéssel szembeszállva munkájukkal arányos részesedést követeltek. A szesztilalom szigorú kikényszerítése az elégedetlenségeknek egy másik oka volt, főképpen az, hogy az áthágása oly kizárással volt büntetendő, amelyben nem volt esély a vállalkozásba befektetett eredeti tőke visszaszerzésére. A kolónia elérkezett a felbomlás pontjára, amikor a mozgalom egykori vezetőjének sikerült bírói kinevezést szerezni a Paraguaybeli hatóságoktól, és rendőri erővel vette körül magát. Van rá remény, hogy a közösség sikeres legyen, de a szocialista rendtartást félredobták.

A Monthieuxi bányászok tapasztalata valamivel különböző volt. Az ő esetükben a bőség volt az oka annak, hogy a szocialista elméleteket félretették. A berlini **Gewerbe Zeitung** a következőképpen mondja el történetüket:

‘Monthieuxiben, St. Etienne közelében, van egy szénbánya, amiről egy olyan társaság mondott le, amelynek egy pár évvel ezelőtt birtokában volt és a bányászokat elbocsátotta. Mivel a közelben nem volt esély alkalmazásra, a munkások arra kérték a társaságot, hogy adja át nekik a bányát, és mivel a tulajdonosok nem hitték volna, hogy a bánya *fenntartását* kifizetődővé lehet tenni, beleegyeztek. A bányászoknak nem voltak gépeik, de odaadással dolgoztak és sikerült nekik új teléreket találni. Ők majdnem emberfeletti erőfeszítéssel úgy gazdálkodtak, hogy gépvásárlás céljára eleget takarítottak meg; és a leírt monthieuxi bányák az új tulajdonosok számára vagyon forrásává váltak. Majd a korábbi tulajdonosok megpróbálták visszaszerezni a bánya fölötti tulajdont, de elvesztették a pert, és a munkások sajtója nem mulasztotta el szembeállítani a kapitalisták kapzsiságát a bányászok nemességével, akik egyformán osztották el munkájuk jövedelmét. A monthieuxi bányákat úgy tüntették fel, mint a kollektívizmus diadalmát a kizsákmányoló magántőke fölött.

Időközben a bányászok oly mértékben kiterjesztették a tevékenységüket, hogy már segítség nélkül nem tudtak minden munkát elvégezni. Más bányászokat is hívtak, és mindent megtettek a munkájuk folytatásáért. De azok az emberek, akik legelőször vállalkoztak arra, hogy fizetőképessé tegyék a bányát, megtagadták azt, hogy egyenlő módon részesedjenek az újonnan jöttekkel. Ők tudták, hogy azt a vagyont, amely talpuk alatt van majdnem emberfeletti erőfeszítéssel tárták fel; ők, mondhatni, semmiből teremteték azt a valamit, – miért osszák meg munkájuk eredményét az újonnan érkezettekkel, akik ugyan dolgoztak ezalatt, de máshol? Miért adjanak az új munkatársaknak abból az aratásból, amelyet nem ők vetettek? Az újonnan jötteket meg kell fizetni jól – jobban, mint más bányákban –, de ők nem lehetnek társtulajdonosok. És amikor az újonnan jöttek zavarogni kezdtek, az ügynevezett «kapitalista» munkások rendőrséget hívtak, és kidobatták őket a tanácsteremből.”

A NACIONALIZMUS³⁹ MINT EGY GYÓGYMÓD

A nacionalizmus egy későbbi elméletváltozat a szocializmus mentén. Azt követeli, hogy a teljes ipart a nemzet irányítsa, a munkára való általános köteleesség alapján és a megélhetés általános szavatolásával; – minden munkás ugyanazt a mennyiségű munkát végezze és azonos jövedelemhez jusson.

A nacionalisták követelése:

„A társulások, a trösztök és a tőkecsoportok, melyekre az emberek jelenleg panaszkodnak, bizonyítják a szövetkezeti alapelvünk járhatóságát. Mi csupán arra törekszünk, hogy egy kicsit előbbre mozdítsuk ezt az elvet és hogy minden iparág mindenki érdekét szolgálja, a nemzeten keresztül – a nép által szervezve – az egész nép szerves egységében.

A jelenlegi ipari rendszer rossznak bizonyult az általa okozott rengeteg rossz miatt, és ésszerűtlenné vált az elismerten velejáró, mérhetetlen energia és anyagpazarlás miatt. E rendszer ellen tiltakozunk: a rabszolgaság eltörlése érdekében, amit ez hozott és fenn akar tartani, minden erőfeszítésünket bevetjük.”

Néhány előnyösebb pontról, mely mindkettőnél közös, kedvezően nyilatkoztunk a „Szocializmus, vagy kollektivizmus, mint gyógyír” – alcím alatt; azonban, összegébe véve a nacionalizmus teljesen megvalósíthatatlan; általában ugyanazok a vele szemben hozható ellenvetések, amelyeket előzőleg a kommunizmus ellen is felhoztunk. Habár a nacionalizmus nem fenyeget közvetlenül a családok tönkretételével, mint a kommunizmus, *viszont* bizonyára arra irányul. Támogatói között sok felvilágosult gondolkozású, emberbarát lélek van, közülük némelyek személyes előnyök reménye nélkül segítettek abban, hogy olyan telepeket alapítsanak, ahol a nacionalista elvek nyilvános példaként gyakorlatban meg kell valósuljanak. Ezek közül néhány teljes kudarc volt; és még a tulajdonképeni sikerek esetén is arra kényszerültek, hogy elhagyják a nacionalista **elveket** a kolóniájukon kívüli világgal tartott kapcsolatban; és ahogy várható volt, jelentős belső súrlódásaik voltak. Ha az „egy Úr, egy hit és egy keresztség” mellett Isten szentjei nehéznek találják a „szellem egységét megőrizni a békesség kötelékében”, és olyan intésekre van szükségük, hogy „egymást viseljék el szeretetben”, hogy várhatnánk el, hogy egy ilyen vegyes társaság, amely nem is állítja, hogy ilyen szellemi kötelékük lenne, legyőzhesse a világ, a test és az ördög önző szellemét?

Számos ilyen, nacionalista alapon *elgondolt* kolónia beindult, de meg is bukott az elmúlt pár évben az Egyesült Államokban. Az egyik legismertebb kudarc a kaliforniai Altruria Colony volt, melyet E. B. Payne tiszteletes alapított az „egy mindenkiért, mindenki egyért” elv alapján. Sok előnye volt a többi kolóniához képest abban, hogy kiválasztotta tagjait és nem fogadott be minden fajtát; mi több egy Páholy formával rendelkező, nagyon lelkiismeretes ellenőrzés *alatt álló* kormányzása volt. Az alapítója megokolva a kudarcot a San-franciscoi **Examiner**, 1896 december 10.-i számában a következőket mondta:

„Az Altruria nem volt egy teljes csőd;.. mi bizalmat, jóindulatot és őszinteséget tanúsítottunk, mely egy ideig uralkodva boldoggá tette a közösségi életet, másrészt a gyanakvás, az irigység és az önző indítékok ördögivé teszik az emberi természetet, és

semmirealóvá teszik az életet... Nem folytattuk kölcsönös bizalommal és nem voltunk már tekintettel egymásra, mint az elején, hanem visszaestünk a rajtunk kívüli világ módszereihez.”

Amit bizonyos emberek tapasztalataik által igazoltak, azt mások az emberi természet ismeretére alapozott ösztönös következtetés alapján tudták. Bárki is, akiből hiányzik az a tanulság, hogy hiábavalóak az efféle remények, míg az önzés uralja az emberek szívét, olcsóbban megszerezheti tapasztalatait, egy-egy hétig lakva három, vagy négy másodosztályú „családi penzióban”.

SZAKMUNKÁSOK ÁLTALÁNOS OKTATÁSA, MINT GYÓGYMÓD

Egy pár évvel ezelőtt Henry Holt úr **The Forum** lapban megjelentetett egy cikket, melyben annak kimutatására törekedett, hogy az oktatás főleg ipari *képzés* kell legyen, hogy képessé tegyen egy szakembert arra, hogy könnyedén átállhasson az egyik alkalmazásból a másikba – ő „egy tucat szakmát kell tanuljon”. Bár ez egy ideig segíthetne egy pár egyénen, nyilvánvaló, hogy egy ilyen intézkedés nem oldja meg a kérdést. Elég nagy baj az, amikor a vakolómunkások és a falazó kőművesek dolgozhatnak, míg a cipészek és a takácsok tétlenek; de mi lenne a hatása annak, ha az utóbbiak is értenének a falazó kőművességhez és a vakoláshoz? Minden szakmában megnövekedne a verseny, ha minden munkanélküli versenyezhetne a foglalt állásokért. Azonban az úriember jól tárgyalja a két átfogó igazságot arra vonatkozólag, hogy milyen oktatásra van szükség. Így szól:

„Ezeknek az igazságoknak egyszerűbbike, a természetes kiválasztódás szükségessége, mely elkerülhetetlen, még akkor is ha könnyörtelen. Nem beszélek ennek igazságosságáról. Mert a természet nem tud semmit a méltányosságról. Az ő gépezete irgalmatlanul apróra tör a nehéz körülmények sorozatával, de végül is kitermeli azt az állapotot, mely kiemeli közülünk azokat, akik a legjobbak. Igaz, hogy ez értelmi képességeket fejlesztett ki bennünk, hogy enyhén irányíthassuk menetét és ezeket használva, valamennyire működik a méltányosság is, de mi csak a saját folyásának megfelelő csatornákon tudjuk irányítani, különben

legyőzetünk. Na már most, a folyásának egyike sem annyira átfogó és annyira világosan kijelölt, mint a kiválasztódás és a mi csekély szabadságunknak, meg szavazati jogainknak gyakorlásában soha sem vagyunk annyira bölcsek, mint amikor megegyezünk vele; mint például, mikor hozzájárultunk ahhoz, hogy Lincoln kiemelkedjen a kunyhójából. De mindedig sokkal hajlamosabbak vagyunk előnybe részesíteni a demagógokat, hogy aztán szenvedjünk. A szocializmus azt ígéri, hogy kiterjeszti ennek a szenvedésnek veszélyét a termelés területére is. Az iparmágnások most csupán a természetes kiválasztódás alapján emelkednek ki legalább, egy nagyon mérsékelt rendellenességgel, ami az öröklést illeti, mely gyorsan kezeli önmagát: ha a fiú nem örököl képességeket, hamarosan elvész. De a versengés növekvő szabadságával és a növekvő lehetőségekkel azon rátermett emberek számára, akiknek hiányzik a befektethető tőkéje, alapján véve igaz, hogy jelenleg a természetes kiválasztódás irányítja az ipart. Emiatt javasolja a szocializmus, hogy mesterséges kiválasztással helyettesíti be, és ezt népszavazás által. A természet módszereinek felsőbbbségéről *kialakult* általános ismeret, meg fogja gyógyítani ezt az örületet.

A másik igazság, melyet oly nehéz világosan tudatni, de nem lehetetlen némi fogalmat nyújtani róla, sokkal fontosabb. Nem annyira azért nehéz, mert megkövetel bizonyos előzetes oktatást, mint amennyire a dogmákért, melyek évezredek óta küzdöttek ellene és még mindig küzdenek. A legtöbb olvasónak mindezek az állítások valószínűleg különösnek fognak tűnni, amikor az igazságot – otthonosabb kifejezésmóddal – a Törvény Egyetemes Uralmának nevezzük. Tény, hogy még sokan, akik azt gondolják, hogy hisznek benne, minden nap imádkoznak, hogy ne a szerint történhessen – az ő esetükben kivételt lehessen tenni. Általában az emberek – és a törvényhozók – az élettan dolgában orvosért küldenek, egy gép esetében mérnökért, vagy a vegytan esetén egy vegyészért és gyermeki hittel fogják követni az ő véleményét, de a gazdaságban nem akarják a más véleményét, csak a sajátjukat. Fogalmuk sincs arról, hogy ezek a kérdések olyanok, mint a fizikai kérdések, a természettörvényeknek ellenőrzése alatt –

hogy e törvények megtalálása, vagy a már megtaláltak megtanulása, különleges tanulmányokat igényel, és arról *sincs*, hogy épp olyan végzetes szerencsétlenséget *eredményez* tudatlansággal ellenük szegülni, mint romlottsággal...

A munkás, tehát, nem csak szakiskolai és bizonyos gazdasági tényekben való képzést igényel, hanem egy fajta tudományos és történelmi képzést is, mely némi elképzelést nyújt számára a természettörvényről. Az így megszerzett alapra bizonyos fogalmakat lehet építeni annak uralmáról a társadalmi-, és anyagi világban, ugyanakkor azt is némiképp felismerheti, hogy az emberi törvények haszontalanok, vagy *éppen* rosszak, kivéve azokat, melyeket tüzetes vizsgálattal és körültekintő kipróbálás *mellett* a természettörvénnyel megegyezően alkottak. Ebből adódhat majd az a meggyőződés, hogy egy fennmaradásra alkalmatlan emberi törvényt sem hozhatnak anélkül, hogy azt más kárára *hozzák*; és csak egy mód van arra, hogy életben maradjanak: az, hogy életképessé kell nevelni őket.”

Igen, jó, hogy mindenki meg kell tanulja, hogy ez a két törvény uralja a jelenlegi társadalmi rendszerünket, és hogy nincs oly emberi hatalom, mely meg tudná változtatni a természetet, vagy a természettörvényt; ezáltal lehetetlen *az ember* számára, hogy többet tegyen a jelenlegi társadalmi állapotok foltozgatásánál és ideiglenes, kisebb javítgatásainál. Az új- és sokkal kívánatosabb törvény bevezetése, mely szükséges ahhoz, hogy tökéletességre vigye az eszményi társadalmat, természetfölötti hatalmat követel. Ha megtanuljuk ezt a leckét segítségül lesz abban, hogy (a súlyosbodó elégedetlenség helyett) teremjen „istenfélelmet meglegedettséggel”, mialatt Isten Királyságát várjuk – és kérjük, hogy „Jöjjön el a Te országod és legyen meg a Te akaratod, miképpen a mennyben úgy a földön is”.

AZ „SINGLE TAX” (EGYETLEN ADÓ)⁴⁰ ÁLTALI ORVOSLAT

Henry George⁴¹ úr, kétségtelenül, mert látta a kommunizmus, a szocializmus és a nacionalizmus fennebb kimutatott hatását, kigondolt egy bizonyos mértékben jó rendszert, ami „egyetlen adó” elméletként ismeretes. Erről azt is mondhatni, hogy

bizonyos értelemben a szocializmus ellentéte. Sok jelentős vonásában ez egy **individualizmus**. Az egyénre bízva a saját személyisége-, erőfeszítése- és környezete forrásainak *kihasználását*, kivéve azt, hogy fenn akar tartani mindenkinek egy elidegeníthetetlen jogot ahhoz, hogy a Teremtőtől származó közös áldásokból – a levegőből, vízből és földből részesedjen. A jelenlegi társadalmi rendszernek nagyon kevés, közvetlen átalakítását javasolja. Azt állítva, hogy a jelenlegi vagyon-egyenlőtlenségek, mindaddig, míg elnyomó jellegűek és ártalmasak, teljességgel a föld magánbirtoklásából adódnak. Ez az elmélet azt indítványozza, hogy minden föld egyszer váljon az Ádám fajának, mint egésznek tulajdonává; és azt állítja, hogy így a jelen társadalmi rendszerünkben lévő bajok maguktól gyorsan helyrejönnek. Azt javasolja, hogy a földnek ezen újrafelosztása ne a családok közötti arányos elosztás alapján történjen, hanem az egészet egy nagy vagyonként kezeljék és engedjék meg minden személynek, mint bérlőnek, hogy használjon, amennyit tud, választva, hogy éppen mit birtokoljon, és hogy beszedjenek egy földadót, vagy használati díjat minden bérlőtől, mely a föld értékével arányos (nem számítva a területen lévő épületeket, vagy más létesítményeket). Így egy üres telekre olyan súlyos adót, vagy díjat rónának ki, mint egy szomszédos, beépített telekre, és egy megmunkálatlan mezőre, mint a szomszédos termőföldre. Az így beszedett adó egy alapot fog képezni minden olyan célra, mely az általános jólétet szolgálja: – iskolák, utcák, utak, víz, stb. számára – a helyi-, és a központi kormányzat számára. Ebből adódik az elmélet „egyetlen adó” neve.

Ennek hatása természetesen az lenne, hogy sok ezer városi telek és terméketlen föld, amit most spekulációs célokból tartogatnak, beépülne; mivel hogy az összes adókat egybevonják, és nem az állatállományra, gépekre, üzletekre és egyéb beruházásokra vetik ki, hanem a földekre, a föld-adó tetemes összegre rúgna. Nyilván, ez progresszív adórendszer, hogy szóba se jöhessen a részrehajlás: a gyenge gazdasági földeket, vagy a szállítástól távol esőket arányosan kisebb adóval sújtánák, mint a jobb földeket, vagy azokat, melyek a szállításhoz közelebb esnek.

A városi telkeket, hasonló módon, az értékük és elhelyezésük szerint becsülik fel, beleszámítva a fekvését és a környezetét.

Egy ilyen törvénynek, mely arra készül, hogy tíz évvel megszavazása után érvénybe lépjen, az ingatlanvagyon értékének csökkenése lenne az azonnali hatása, és mire érvénybe lépne a földek milliói és a városi telkek ezrei lesznek elérhetőek bárkinek, aki használni tudná és meg tudja fizetni a használati bért. XIII. Leó pápa a munkaügyről egy enciklikát bocsátott ki, mely tényt Henry George úr arra használta ki, hogy válaszképpen egy rövid vitairatot közöljön, melynek címe: „Nyílt levél XIII. Leó pápához”. Mivel ez a témánkhoz tartozó némi jó gondolatokat, és a szóban forgó elméletről további nyilatkozatokat is tartalmaz, mi ebből egy bővebb kivonatot közlünk, a következőkben:

KIVONAT A HENRY GEORGE ÚR XIII. LEÓ PÁPÁNAK ÍRT NYÍLT LEVELÉBŐL, VÁLASZKÉPPEN AZ Ő ENCIKLIKÁJÁRA, MELYET A NYUGTALANÍTÓ MUNKAÜGYI KÉRDÉSRE ADOTT KI

„Úgy tűnik, hogy öszentsége elmulasztja *kifejezni* annak valódi jelentőségét, hogy Krisztus egy ács fia lett és Önmaga is ácsként dolgozott, mintha ez csak azt mutatná, hogy ‘nincs semmi szegélynivaló abban, ha valaki a saját kenyerét munkával szerzi meg’. Ez majdnem úgy hangzik, mintha, arra való tekintettel, hogy nem rabolunk, azt mondaná, hogy nincs semmi szegélynivaló a becsületességben. Ha ön meggondolja, hogy bármely szempontból mennyire igaz az, hogy az embereket munkásokra, koldusokra, és tolvajokra lehet osztályozni, meg fogja érteni azt, hogy erkölcsileg nem lehetett volna Krisztus a földi élete során bármi egyéb, mint munkás; mivel ő, aki azért jött, hogy betöltse a törvényt, úgy szóban, mint tettben, az Isten munkára vonatkozó törvényének is engedelmeskednie kellett.

Vegye észre, hogy mennyire teljesen és szépen szemlélteti ezt a törvényt a Krisztus földi élete. Földi életünkbe lépve a kiskorúság gyengeségével, mintegy kimutatja, hogy mindnyájunknak ez van kijelölve; Ő szeretettel felvette azt, amit a természetes rend nyújt kegyesen: a létfenntartást, melyet azon munka biztosít, amivel egyik nemzedék tartozik az őt közvetlenül követő utódjának. Elérvén az érett kort, Ő avval az egyszerű munkával kereste meg

megélhetését, mellyel az emberek többsége szerzi meg. Majd tovább haladva egy magasabb – egy nagyon magas – munkakörbe, Ő a megélhetését erkölcsi és szellemi igazságok tanításával kereste meg, elfogadva annak természetbeli bérét, a hálás hallgatók szerető adakozását, nem utasítva el az értékes nárdusolajat sem, mellyel Mária megkente az Ő lábát. Amikor, viszont, kiválasztotta tanítványait, nem a földbirtokosokhoz, vagy más nagyurakhoz fordult, akik másnak munkájából élnek, hanem egyszerű, munkás emberekhez. És amikor magasabb munkakörbe hívta őket, hogy erkölcsi és szellemi igazságokat tanítsanak, azt mondta nekik, hogy fogadják el egyrészt leereszkedés nélkül, másrészt a lealacsonyodás érzése nélkül az ilyen munka szeretetteljes viszonzását, mondván nekik, hogy ‘méltó a munkás az ő bérére’; így utalt arra, amit mi is állítunk, hogy nem a kétkezi munkából áll minden munka, hanem bárki, aki az élet anyagi, értelmi, erkölcsi és szellemi értékeit gyarapítja egyaránt munkás.*

Avval a feltevéssel, hogy a munkások, akár az egyszerű kétkezi munkások, magától értetődően szegények, ön figyelmen kívül hagyja azt a tényt, hogy a munkás a vagyon előállítója, és a Teremtő természettörvényének egy olyan igazságtalanságot tulajdonítani, mely az Ő jótékony szándékának ember általi,

* „Azt sem kell elfelejteni, hogy a kutató, a gondolkodó, a tanár, a művész, a költő, a lelkész, habár nem foglalkoznak közvetlenül az *anyagi* javak termelésével, nem csak hasznos és *igényeket* kielégítő javak előállításával foglalkoznak, amelyekhez az anyagi javak termelése csupán egy eszköz, de a tudás megszerzése és terjesztése, az értelmi képességek serkentése és az erkölcsi érzék fokozása nagymértékben növelheti az *anyagi* javak előállításához szükséges képességet is. Mert nem csak kenyérrel él az ember ... Aki az elméjének, vagy testének erejével hozzájárul a hasznos vagyon gyarapításához, az emberi ismeretet gazdagítja, vagy az emberi életnek magasabb értelmet és teljességet ad, az a szó tágabb értelmében ‘termelő’, ‘dolgozó’, vagy ‘munkás’ és tisztességesen megkeresi az őt megillető bért. Viszont aki nem tesz semmit annak érdekében, hogy az emberiség gazdagabb, bölcsőbb, jobb, és boldogabb legyen, és mások fáradozásából él, – mindegy, hogy milyen tiszteletbeli nevet visel, vagy hogy milyen erőteljesen lóbálják előtte a Mammon papjai a tömjénezőjüket, az utolsó elemzés szerint nem egyéb, mint koldus, vagy tolvaj.”

durva megsértése. A mesterségek kezdetlegesebb állapotában, ahol a méltányosság uralkodik, minden egészséges ember megkeresheti a megélhetését. Napjaink munkamegtakarító felszereléseivel mindenki sokkal többet kellene keressen. És így, azt állítván, hogy a nincstelenség nem szűgyen, ön egy ésszerűtlen következtetést közöl. Ugyanis a nincstelenség szűgyen **kellene** legyen, mert a társadalmi méltányosság állapotában az kell legyen, *mert* ahol nem kényszeríti ezt az elkerülhetetlen szerencsétlenség, *ott* nemtörődömségre, vagy lustaságra vall.

Úgy tűnik, hogy Öszentségének rokonszenve kizárólagosan a szegények - a munkások felé irányul. Vajon ez így helyes? Nem kellene sajnálni a tétlen gazdagokat is? Az evangélium szavai szerint a szegényeknél inkább a gazdagok ébresztenek sajnálatot. És akárki, aki hisz a jövő életben, *belátja* hogy annak állapota sajnálatraméltó, aki azért támad fel, hogy megtalálja a becsben tartott és hátrahagyott millióit. Viszont éppen ebben az életben is, mily nagyon sajnálatraméltó a gazdag. A gonosz nem önmagában a vagyonban van – az anyagi dolgok fölötti rendelkezésben, hanem a vagyon birtoklásában, miközben mások elmerültek a szegénységben; annyira föléemelkedtek, hogy nincs közvetlen érintkezésük az emberek életével, mely munkából, küzdelemből, reményekből és félelmekből áll, *eltávolodtak* az életet megédesítő szeretettől, a jóindulatú rokonszenvtől és a nemeslelkű tettektől, melyek az emberekbe vetett hitet, és az Isten iránti bizalmat erősítik. Gondolja csak meg, a gazdagok az emberi természet rosszabb oldalát látják, körül vannak véve hízalgökökkel, talpnyalókkal, már kész eszközöket találnak nem csak arra, hogy kielégítsék erkölcstelen ösztöneiket, hanem arra is, hogy serkentsék is azokat. Folyton vigyázniuk és félniük kell, nehogy becsapják őket; milyen gyakran kell gyanítsanak rejtett indítékot jöttek vagy barátságos szavak mögött, és mihelyt megpróbálnak nagylelkűek lenni, mennyire megszállják az arcátlan koldusok és a fondorkodó szélhámosok; mily gyakran kihűl számukra a családi érzelem és halálukat az öröklés rosszul leplezett öröme előzi meg. A leggonoszabb nincstelenség nem az anyagi dolgok hiánya, hanem a magasabb minőségek elsatnyulása és eltorzulása.

Tehát, habár más módon, de annak a vagyonnak birtoklása, melyet nem munkával szereztek, ugyanúgy elsatnyítja és eltorzítja azt, ami az emberben nemesebb.

Isten parancsolatai alól nem lehet büntetlenül kibújni. Ha Isten parancsolata az, hogy az ember munkával keresse meg kenyerét, akkor a tétlen gazdagnak szenvednie kell. És ők szenvednek. Vegye észre a teljes ürességét azok életének, akik gyönyörököknek élnek; azt a visszataszító bujaságot, mely a szegénységgel körülvett és gazdagsággal eltelt osztályban tenyészik. Lássá meg, az unalom rettenetes büntetését, melyről a szegények oly keveset tudnak, hogy nem is tudják megérteni; lássa meg azt a borulást, mely a vagyonos osztályokban terjed – mely kirekeszti Istent, semmibe veszi az embert, mely a létet önmagában gonosznak véli, és félve a haláltól, mégis a megsemmisülés után vágyódik.

Amikor Krisztus azt mondta az őt kereső, gazdag fiatalnak, hogy adja el mindenét és adja a szegényeknek, Ő nem a szegényekkel törődött, hanem a fiatalemberrel. Nem kétlem, hogy a gazdagok között, főleg akik maguk erejéből lettek gazdagok, sokan legalább időnként erősen érzik gazdagságuk örültségét és félnek azoktól a veszélyektől meg kísértésektől, amelyeknek a gyermekeik ki vannak téve. De a sokáig tartó szokás hatalma, a büszkeség, a bevétel és a megtartás izgalma, mint egy kártyajáték, a család várákosai, mely tulajdonjogi minőséget követel magának, és az igazi nehézség, hogy megtalálják a vagyon helyes felhasználását, annyira terhükhöz köti őket, mint fáradt szamarat málhájához, amíg belebuknak ezen életet behatároló szakadékbá.

Azok az emberek, akik biztosan élelemhez jutnak, amikor szükséges, csak azt eszik meg, amit az étvágyuk diktál. Viszont a lakható világ peremén nélkülöző törzseknek az élet vagy éhezés, vagy lakoma. Napokig elviselik az éhséget, *de* az éhségtől félve a sikeres vadászat után anakondaként zabálnak. Tehát, az ínségtől való félelem a vagyon átka, ez készíti az embereket arra, hogy keressék azt, emiatt irigylük és csodálják. Ahogy az érdemtelen gazdagságnak az érdemtelen szegénység a következménye, úgy a gazdagság lélekpusztító tulajdonsága csupán visszatükröződése annak az ínségnek, mely eldurvít és lezülleszt. Az igazi gonoszság azon

igazságtalanságban rejlik, melyből ered egyaránt a természetellenes birtoklás és a természetellenes nélkülözés is.

De ezzel az igazságtalansággal nehezen vádolhatók egyének, vagy osztályok. A föld magántulajdonban léte a nagy társadalmi hiba, melytől a társadalom széles köre szenved, és amelynek a nagyon gazdag és a nagyon szegény, ha ellenkező végletekben is, de egyformán áldozata. Látván ezt, nekünk úgy tűnik, mintha a keresztyén irgalmasság sérülne, azt állítva a gazdagokról, hogy ők egyénileg felelősek a szegények szenvedéséért. Mégis, ezt téve, ön kitart amellett, hogy az éktelen nagy vagyon és a megalázó nincstelenség **okát** nem kell érinteni. Például, ha egy embernek egy torz és életveszélyes daganata van; az egyik orvos jószágon, óvatosan, de határozottan eltávolítaná azt; míg egy másik azt erősíti, hogy nem kell eltávolítani, de egyben irtózat és nevetség tárgyává teszi a szegény áldozatot. Melyiknek van igaza?

Mindenkinek egyenlő és természetes jogaiba való visszaállítását keresve, nem egy osztály hasznát, hanem mindegyikét keressük. Mert hisszük és a tényekből látjuk is, hogy az igazságtalanságból senkinek sincs haszna és az igazság mindenkinek javát szolgálja.

Nem keresünk ‘könnyelmű és nevetséges egyenlőséget’ sem... Az egyenlőség, amelyet mi hoznánk létre, nem vagyonegyenlőség lenne, hanem a természet adta lehetőségek egyenlősége...

Elvéve a társadalom hasznára azt, amiről mi világosan látjuk, hogy az isteni rendben a társadalomnak szánt nagy alap, nem vetnénk ki a legcsekélyebb adót sem a vagyon birtokosaira, bármilyen gazdagok is legyenek. Mi az ilyen adókat nem csak a magánvagyonjog megsértésének tartanánk, hanem azt is látjuk a Teremtő gazdasági törvényeinek illő alkalmazása szerint, hogy lehetetlen bárki számára, aki becsületesen gyűjt vagyont, hogy ugyanakkor ne szaporítsa a világ vagyonát...

Öszentsége az enciklikájában egy példát adott erről. Eltagadván az élet anyagi alapjaihoz való jogok egyenlőségét, mégis az élethez való jog tudatában, ön a munkásoknak alkalmazáshoz való jogot követel, és azt, hogy alkalmazójuktól egy bizonyos, meghatározatlan bért kapjanak. Nem létezik ilyen jog. Senkinek sincs joga arra, hogy alkalmazást igényeljen mástól, vagy hogy magasabb bért követeljen annál, mint amilyent valaki adni akar, vagy, hogy akármilyen módon nyomást gyakoroljon valaki másra, hogy akarata ellenére emelje a béreket. A munkások által

az alkalmazókkal szemben támasztott efféle igényeknek erkölcsileg nincs nagyobb alapja, mint annak az igénynek, melyeket az alkalmazók támasztanak a munkásokkal szemben, ha azt követelnék tőlük, hogy dolgozzanak, amikor ők nem akarnak, és számukra elfogadhatatlanul alacsony bérekért. Bármely látszólagos igazolás egy előzetes hibából ered, a munkások természetes jogainak el nem ismeréséből...

Krisztus igazolta Dávidot, aki, amikor az éhség gyötörte, olyasmit tett, mely megszokott módon egy szentségtörés lett volna, amikor a templomban a kitett, szentelt kenyerekből evett. De távol állt Tőle, hogy ezzel azt mondja, hogy a templomok kirablása a megfelelő mód arra, hogy valaki a megélhetését megkeresse.

Azonban, ön az enciklikájában normális életkörülményekhez oly elvek alkalmazását ajánlja, amelyeket az etikában csak rendkívüli körülmények között lehet eltérni. Ön hamis jogok követelése felé hajlik az igazi jogok tagadásával. A természetes jog, mellyel minden ember rendelkezik, nem abból áll, hogy alkalmazást, vagy béreket követeljen egy másik embertől, hanem, hogy önmagát elfoglalja a Teremtő kimeríthetetlen tárházában, amely a mindenki számára biztosított **föld**. Ha ez a tárház nyitva lenne, ahogy azt az egyetlen-adó kinyitná, a munka természetes követelése lépést tartana annak kínálatával, a munkát eladó és a felvásárló szabad cserélőkké válnának kölcsönös nyereségért, és a munkások meg az alkalmazottak közötti vita minden indítéka eltűnne. Mivel akkor mindenki szabadon foglalkozhatna, a munkának pusztá lehetősége megszüntetné azt, hogy az szolgálatnak tűnjön; és mivel senki sem fog másnak kevesebbért dolgozni, mint amennyiért önmagának dolgozna, a munkás és az alkalmazó közötti viszony kölcsönös érdek és megfelelés által rendeződne.

Ez a kielégítő szabályzásának egyetlen útja.

Úgy tűnik, hogy Őszentsége feltételez egy bizonyos igazságos bért, melyet az alkalmazóknak illene fizetni, és amelyet a munkások elégedetten el kell fogadjanak; és elképzeli, hogy ha ez biztosítva lesz, akkor a viszály véget ér. Ön, nyilván úgy gondolja, hogy ez az a munkásoknak egy szerény megélhetést

nyújt, és talán képessé teszi őket arra, hogy nehéz munkával meg szigorú takarékossgal valami keveset megtakarítsanak.

De hogy lehetne egy igazságos bérszintet inkább lerögzíteni ‘piaci alkudozás’ nélkül, mint a búza, vagy disznók, vagy hajók, vagy a festmények igazságos árát? Vajon nem korlátozza-e az erőltetett szabályzás mindkét esetben azt a kölcsönhatást, mely a leghatásosabb a termelő erők gazdasági kiegyensúlyozásában? Miért kellene a munka vásárlóit az árucikkek vásárlóinál inkább arra felszólítani, hogy nagyobb árat fizessenek, mint amilyent a szabad piacon kénytelenek fizetni. Miért kellene a munka eladói kevesebbel megelégedjenek, mint amennyit a szabad piacon szerezhetnének? Miért kellene a munkás szerénységgel beérje, amikor a világ ennyire gazdag? Miért kellene megelégedjenek egy életre szóló gürcöléssel és takarékoskodással, amikor a világ ennyire bőszes? Miért nem szabad nekik is kielégíteniük a magasabb ösztöneiket és a finomabb ízléseiket? Miért kell ők örökké megelégedjenek azzal, hogy a harmadik osztályon utazzanak, míg másoknak a második osztály sokkal kellemesebb?

Nem is akarják elfogadni. Napjaink forrongása nem csak abból a tényből támadt, hogy a munkások a kényelemnek ugyanazon fokán egyre nehezebben tudnak megélni, hanem valószínűleg sokkal inkább a kényelemnek egy magasabb foka utáni vágyból. Az igények tovább kell növekedjenek; mert a munkások emberek, és mert az ember egy kielégíthetetlen állat.

Ő nem egy ökör, akiről azt lehessen mondani, hogy ennyi fű, gabona, víz és egy kevés só, és meg lesz elégedve. Ellenkezőleg, minél többet kap az ember, annál több után sóvárog. Amikor elegendő élelme van, akkor jobb ételeket akar. Amikor egy menedéket talál, akkor egy kényelmesebbet és ízlésesebbet kíván. Ha az állatias igényei kielégültek, akkor ébrednek a szellemiek is.

Ez a nyugtalan elégedetlenség az emberi természethez – ama nemes természethez tartozik, ez emelte őt oly mérhetetlenül az állati természet fölé és olyannak mutatja, amely valóban az isteni hasonlatosságra lett teremtvé. Nem kell ezt kifogásolni, mert ez minden haladásának mozgatóereje. Ez volt az, amely a Szent Péter *bazilika* kupoláját felépítette, és amely a fakó és élettelen vászonra a Madonna angyali arcának ragyogását vitte. Ez az, ami megméri az égitesteket és elemzi a

csillagokat és egymásután nyitja a csodálatos teremítő értelem lapjait. Ez volt az, mely az Atlanti óceánt könnyen átszelhetővé tette és úgy idomította a villámlást, hogy messzi földrészekre hordja üzeneteinket; ez nyitotta ki lehetőségeinket, amelyhez képest eltörpül minden, amit a modern civilizációnk eddig megvalósított. Nem lehet ezt elnyomni, csak úgy, ha lealacsonyítjuk és elállatiasítjuk az embereket, ha visszafejlesztjük Európát Ázsia *szintjére*.

Ennélfogva, azon kívül, hogy milyen bért lehet megkeresni, amikor a munkának minden korlátozása megszűnik, és mindenki számára egyenlő feltételek között biztosítva lesz a természetes lehetőségekhez való hozzáférés, lehetetlen lerögzíteni bármi, jogosnak vélt bért, vagy olyan bért, ami meggátolhatja a munkásokat abban, hogy többre törekedjenek. Távolról sem teszi a munkásokat elégedettebbé a körülményeik kisebb javítása, kétségtelenül inkább, elégedetlenebbé teszik őket.

Ön akkor sem **méltányosságot** kért, amikor a munkaadókat felkérte, hogy munkásaiknak többet fizessenek, mint amennyit kénytelenek fizetni, mint amennyiért mások megtették volna a munkát. Ön **jótekonyságot** kért. Ugyanis az a többlet, amit a gazdag alkalmazó így adna, valójában nem bér, hanem lényegében könyöradomány.

Arról a gyakorlati intézkedésről beszélve, melyet Öszentsége a munkások életkörülményeinek javítására javasolt, nem szoltam a jótekonyságról, amire ön akkora hangsúlyt tesz. De semmi célszerű nincs a nyomor orvoslására tett ilyen javaslatokban, nem is fogja senki annak tekinteni. Ha a nyomor eltörlésére elég lett volna az alamizsnaosztás, akkor nem lenne nyomor a kereszténységben.

A jótekonyság valóban egy nemes és szép erény, jóleső az embernek és Istentől jóváhagyott. Viszont a jótekonyság méltányosságra kell épüljön; nem helyettesítheti azt.

Az a hiba a keresztény világon belüli munkaviszonyokban, hogy a munkás ki van fosztva. És míg ön jogosítja a rablás folytatását, addig alaptalan a jótekonyságot ösztönözni. A jótekonyságot a méltányosság helyettesítéseként helyeselni, valójában valami olyasmi, ami alapjaiban rokon azokkal az eretnkségekkel, melyeket elődei helytelenítettek, melyek szerint

az evangélium felfüggesztette a törvényt, és Istennek szeretete mentesítette az embert az erkölcsi kötelelességek alól.

Ahol igazságtalanság van, a jótékonyság csak valami keveset enyhíthet itt-ott az igazságtalanság hatásán. Nem tudja gyógyítani. Még az a kevés, amit enyhít, az sem mentes a rossztól. Mert azok, amiket ebben az értelemben másodlagos erényeknek nevezhetünk, rosszat tesznek, ahol az alap, vagyis az elsődleges erények hiányoznak. Ilyenformán, a józanság egy erény és a szorgalom is egy erény, de egy józan és szorgalmas tolvaj annál veszélyesebb. Így a türelem is erény, viszont a rossz alatt a türelem a rossznak elnézését *jelenti*. Így erény az ismeret megszerzése és a szellemi képességek művelésére tett igyekezet is; de a gonosz ember értelmessége folytán alkalmasabbá válik a gonoszra. Az ördögökre mi mindig úgy gondolunk, mint valami értelmes *lényekre*.

Így ártalmas az áljótékonyság is, mely elveti és megtagadja a méltányosságot. Egyrészt megrontja a megajándékozottat, súlyosan sértve az emberi méltóságot, amit, ahogy ön mondta, ‘Maga Isten is tiszteletben tart’, és koldusokká, szegényekké tesz olyanokat, akiknek vissza kellene adni, amit Istentől kaptak, hogy öneltartó, önmagukra valamit adó polgárok lehessenek. Másfelől, pedig fájdalomcsillapítóként hat az embertársaik kirablásából élők lelkiismeretére, előmozdítva azt az erkölcsi téveszmét és azt a szellemi büszkeséget, amire kétségtelenül Krisztus gondolt, amikor azt mondta, hogy könnyebb a tevének a tű fokán bemenni, mint egy gazdagnak a mennyeknek országába. Emiatt vezeti az igazságtalansággal átítatott embereket arra, hogy pénzüket és befolyásukat igazságtalanságaik alátámasztására használják, arra gondolva, hogy alamizsnát osztogatva, valamivel többet tettek, az emberek iránti kötelelességeiknél, és így megérdemlik, hogy Isten őket nagyon megbecsülje, és egy meghatározhatatlan módon maguknak tulajdonítják azt a jószágot, ami valójában Istennek jószága. Mert gondolja csak meg: Ki gondoskodik mindenkiről? Ki az aki, ahogy ön mondta, ‘tartozik az embernek egy kiapadhatatlan tárházzal’, és amit ‘csak a föld kimeríthetetlen termőképességében talál meg’. Nem Isten? Következésképpen, amennyiben azon emberek, akiket megfosztottak az Istenüktől kapott adományoktól,

az embertársaik adományaira vannak utalva. Nem foglalták-e el ezek az *adományozók* - azt mondhatni - Istennek helyét, érdemeket tulajdonítván maguknak, olyan kötelezettségeket fizetve, amelyekkel ön szerint Isten tartozik?

De valószínűleg mindennél rosszabb az a mód, ahogy ez a határozatlan jótékonyági rendelkezés a méltányosság határozott követelését behelyettesíti; könnyű eszközöket nyújt a keresztény vallás minden ágazata, és közössége hivatásos oktatóinak arra, hogy kiengeszteljék a mammont, míg elhitetik magukkal, hogy ők Istent szolgálják...

Nem, őszentsége, ahogy a hit halott cselekedetek nélkül, úgy az ember nem adhatja meg Istennek azt, ami Őt illeti, míg eltagadja embertársaitól az Őtőle kapott jogokat; így az a jótékonyág *is*, amelyet nem támaszt alá méltányosság, nem tehet semmit a jelenlegi munkaügyi gondok megoldásában. Ha a gazdag 'minden vagyonát a szegények táplálására adná *is*, és a testét tűzre tenné' *is*, míg a föld magántulajdonban lesz, a nincstelenség folytatódna.

Vegyünk szemügyre napjaink gazdag emberét, aki őszintén óhajtaná, hogy vagyonát a munkaviszonyok javítására fordítsa. Mit tudna ő tenni?

Adományozza vagyonát a rászorultaknak? Segíthetne néhánynak, akik megérdemlik, de ezzel nem javítaná az általános állapotokat. És ahelyett, hogy jót tehetne, fenn áll az a veszély, hogy árthat.

Építsen templomokat? A templomok árnyékában burjánzik a nyomor és szaporodik az erkölcstelenség, ami annak szüleménye.

Építsen iskolát és egyetemet? Leszámítva azt, hogy rávezethetné az embereket arra, hogy a föld magántulajdonban léte igazságtalanság, a megnövekedett oktatás nem hathat semmit a pusztán csak dolgozóknak, mert amint az oktatás széles körökben elterjed az oktatottság *jelentősége* csökken.

Alapítson kórházakat? Miért? – máris úgy tűnik a munkásoknak, akik közül igen sokan keresnek munkát, hogy az élet mentése és meghosszabbítása csak a feszültség növelését jelenti.

Sablonlakásokat építsen? Hacsak nem teszi olcsóbbá a lakásellátást, továbbra is csak túlterheli azt az osztályt, amelyikből hasznot húz; és amint olcsóbbá teszi a lakásellátást, többen fognak állást keresni és emiatt csökkennek a bérek.

Létesítsen laboratóriumokat, tudományi egyetemeket, orvosi kísérletekhez szolgáló laboratóriumokat? Ő csak a találmányokat és a felfedezéseket serkentené, éppen azokat a hatóerőket, melyek a föld magántulajdonban létre alapuló társadalomban működnek, és amelyek a munkát összezúzzák, mint két malomkő között.

Ha segíti a vándorlást olyan helyekről, ahol a bérek alacsonyak, a valamivel magasabb béreket biztosító helyekre, akkor hamarosan épp azok, akiknek először segített, fordulnak majd ellene azt követelve, hogy állítsa le az ilyen emigrációt, mivel azáltal a bérük csökken.

Mondjon le a földjéről, vagy ne fogadjon el érte bért, vagy kevesebb bért vegyen el érte, mint a piaci ár? Mindössze csak új földbirtokosokat, vagy részleges birtokosokat fog előállítani, egy pár egyént gazdagabbá tesz, de ezzel nem tesz semmit az általános munkaviszonyok javításáért.

Vagy gondoljon vissza a régi idők, közérdeket szem előtt tartó polgáira, akik nagy összegeket költöttek a szülővárosuk fejlesztésére, meg kellene próbálja a szülő-, vagy befogadó városát szépíteni? Hadd szélesítse és egyenesítse a keskeny és kanyargós utcáit, hadd létesítsen parkokat és állítson szökőkutakat, létesítsen villamos vonalakat, és hozza be a vasutat, vagy bármi egyéb módon tegye széppé és vonzóvá az általa választott várost. És mi lesz az eredmény? Nem fogják elvenni az övét is azok, akik kisajátítják Isten adományait? Nem az lesz jótékonyságának végső eredménye, hogy a földek ára és a bérleti díjak növekedni fognak, jutalmazásként a föld birtokosainak? Miért történik az, hogy csupán egy ilyen tevékenység pusztá híre elindítja a spekulációkat, és ugrásszerűen megnöveli a földek értékét?

Mit tehet, hát a gazdag ember a munkaviszonyok javítsa érdekében?

Semmi egyebet nem tehet, mint azt, hogy az erejét abba fektesse, hogy eltöröljék az elsődleges, nagy rosszat, mely megfosztja az embert a veleszületett jogaitól. Isten igazságossága nevet minden olyan kísérleten, amivel az ember be akarja helyettesíteni ezt."

* * *

„Míg szűk határok között a szakszervezetek pártolják a kölcsönös érdekek gondolatát, és gyakran segítik fokozni a bátorságot meg a további politikai oktatást, és míg néhány munkástestületnek lehetővé teszik, hogy valamelyest javítsák állapotukat és fellelegezzenek, mégsem veszik tudomásul a munkaügyi viszonyokat meghatározó, általános okokat, és a nagy testületnek csupán egy kis részét igyekeznek előmozdítani, olyan eszközökkel, amelyek a többit nem tudják segíteni. A munkához való jog korlátozásával a verseny enyhítésére törekednek,

módszerei egy hadseregéhez hasonlítanak, melyekkel, éppen egy igaz ügyért is, aláaknázzák a szabadságot és hajlamosak a túlkapásra, míg a fegyverük, a sztrájk, úgy a küzdőkre, mint a nem küzdőkre nézve romboló természetű, ugyanis ez egy formája a passzív háborúnak. A szakszervezetek elvének minden iparágra való alkalmazása, ahogy azt némelyek álmodják, azt jelentené, hogy az embereket kasztrendszer rabjává tennék.

Vagy vegyük csak az olyan mérsékelt eljárásokat, mint a munkaidő korlátozása, illetve a nők és gyermekek dolgoztatásának korlátozása. Felületesek abban, hogy nem látnak egyebet, mint mohóságot a férfiak, nők, meg a kisgyermekek méltánytalan dolgoztatásában; és abban a javaslatban, hogy akár erőszakosan is, akadályozzák meg a túlórát; és ugyanakkor teljesen figyelmen kívül hagyják annak okát, a nyomort, mely rákényszeríti az embert. Azok a módszerek is, melyekkel e korlátozásokat hatályba léptetnék, megsokasítják a hivatalnokok számát, beleavatkoznak a személyes szabadságba, korrupcióhoz vezetnek, és visszaéléssel fenyegetnek.

Ami az elszánt szocializmust illeti, mely annál tiszteletreméltóbb, hogy ki mer állni meggyőződése mellett, teljes kifejeződésre fogja vinni e vétkeket. Az okok megtalálására tett erőfeszítések nélkül, elhamarkodott következtetéseket levonva, nem ismeri fel azt, hogy az elnyomás nem a tőke természetéből fakad, hanem abból a rosszból, hogy elválasztják a munkásokat a földtől, és így megfosztják őket a tőkétől; ez egy *látszat* tőkét hoz létre, valójában ez egy tőkésített egykézrendszer. Nem veszi észre, hogy ott ahol a munka szabadon *hozzájuthat* a termeléshez *szükséges* természeti nyersanyagokhoz, a tőke nem tudja elnyomni a munkásságot; hogy a bérrendszer a kölcsönös megállapodás alapján keletkezik, mely olyan együttműködés, ahol az egyik fél inkább egy biztos eredményt részesít előnyben. Amit most a bérek 'vastörvényének' neveznek, az nem a bérek természetes törvénye, hanem egy olyan törvény, mely azon természetellenes körülmények között működik, amiben az ember tehetetlen, és meg van fosztva az élethez, meg a munkához szükséges anyagoktól. Nem veszi észre, hogy a versenyben *rejlő* rossz, valójában azonos a verseny megszorításában is – ami annak az egyenlőtlen versenynek tulajdonítható, amelyre a földtől megfosztott emberek kényszerülnek; míg a módszerei, az embereknek ipari hadseregekbe való szervezése, a termelés és kereskedelem kormány- és fél-kormányzati hivatalok általi

irányítása és ellenőrzése; ha ezeket kiteljesítik, akkor az egyiptomi zsarnokságot fog jelenteni.

Mi eltérünk a szocialistáktól a rossznak megállapításában és eltérünk az ellenszerek javaslatában is. Nem félünk a tőkétől, mint a munka szolgálójától, önmagát a kamatot *pedig* úgy tekintjük, mint valami természetes, és jogos *dolgot*; nem akarunk gátat vetni a felhalmozás elé, és a gazdagokat sem akarjuk megadóztatni, és semmi olyan terhet nem akarunk kiszabni *rájuk*, mely nem terhelné hasonlóképpen a szegényeket is. Nem látunk semmi rosszat a versenyben, hanem úgy véljük, hogy a nem-korlátozott verseny éppen olyan szükséges a gazdaság és a társadalom szervezete egészségének, mint a szabad vérkeringés az emberi szervezet egészségének – mely a teljes együttműködést biztosító közvetítő eszköz. Mi egyszerűen csak azt vennénk el a közösség számára, ami a közösségé, azt az értéket, mely a közösség növekedése által a föld értékéhez fűződik, szentül meghagyván az egyénnek azt, ami az egyéné; és a szükséges monopóliumokat állami rendeltetésként kezelnénk, eltörölve minden korlátozást és tilalmat, kivéve azokat, melyek a közegészséget, közbiztonságot, közerkölcsöt és kényelemét szolgálják.

Viszont az alapvető különbség – melyre különösen felhívom Őszentsége figyelmét – abban áll, hogy a szocializmus minden szempontjából úgy látja, hogy a civilizációnk hibái a természetes viszonyok közötti összhang hiányából, vagyis elégtelenségéből fakadnak, *ezért* mesterségesen kell megszervezni, vagy megjavítani. Véleménye szerint az államra hárul az a feladat, hogy értelmesen megszervezze az emberek ipari viszonyát; mintha egy nagy gépezetnek megépítése volna, amelynek bonyolult alkatrészei az emberi értelem irányítása alatt megfelelően kell működjenek. Ez az oka annak, hogy a szocializmus az ateizmus felé hajlik. Nem látván a rendet és a szimmetriát a természet törvényeiben, nem ismeri fel Istent.

Másfelől mi, akik a Single-Tax híveinek nevezzük magunkat (ez egy olyan név, mely csupán a gyakorlati tételünket fejezi ki), az emberek közötti társadalmi és ipari viszonyokban nem egy gépezetet lát, mely egy megszerkesztést igényel, hanem egy szervezetet, amely fejlődik, ha megengedik. Mi a természet-, a társadalom-, és az ipar törvényeiben olyan összhangot látunk, mint az emberi test elrendezésében és meghaladja az emberi értelem erejét az, hogy *ezeket* igazgassa és irányítsa, éppen úgy, ahogy meghaladja azt a képességét is, hogy a saját szervezetét alakítsa. Olyan szoros kapcsolatot látunk az erkölcsi

törvények, és e társadalmi-, meg ipari törvények között, hogy azonos Szerzőtől kell eredjenek, és ez bizonyítéka annak, hogy az erkölcsi törvény egy biztos vezére az embernek ott, ahol az értelme elkalandozik és eltévelyedik. Így annak érdekében, hogy napjaink bajait kezeljük, mindössze csak arra van szükségünk, hogy igazságot szolgáltatassunk, és szabadságot adjunk. Ez az oka annak, hogy a meggyőződésünk az egyetlen hit felé hajlik, sőt valójában az *is*, mely megegyezik az Isten iránti határozott és tiszteletteljes hittel; és az Ő törvényének elismerésével, mint olyan felsőbb törvény, amit az embernek követnie kell, ha jólétet akar biztosítani, és ha el akarja kerülni a romlást. Emiatt számunkra a politikai gazdaság csak arra szolgál, hogy rámutasson azon egyszerű igazságok bölcsességének mélységére, melyet az egyszerű emberek hallottak annak szájából, Akiről csodálattal mondták, hogy ‘vajon nem ez a názáreti ács?’.

És ezért látunk mi abban, amit javasoltunk – t.i. minden ember erejének gyakorolására való lehetőségnek biztosításában és ezen erő jogos gyakorlása előli, minden, törvénszabta akadály elhárításában – az emberi törvények alkalmazkodását az erkölcsi törvényekhez és *ezért* tartjuk fenn teljes bizonyossággal nem csak azt, hogy ez egy elégséges gyógymód mindarra a bajra, amit ön oly rendkívül élethűen leír, hanem azt is, hogy ez az egyetlen lehetséges gyógymód.

Nem is létezik egyéb. Olyan az ember szervezete, – olyan az ő viszonya a világgal, amelybe helyeztetett, – azaz olyanok az Isten megváltozhatatlan törvényei, hogy az emberi leleményességet meghaladja, hogy kiagyaljon bármely olyan utat, amely az embereket a velük született jogaiktól megfosztó gonoszságokat másképp orvosolja, mint igazságszolgáltatás – és Isten által biztosított adományok mindenki előtti megnyitása útján.

Mivel az ember a földön – és a földből él, mivel a föld az anyagnak és az erőnek tárháza, amelyből maga az ember teste is vétetett, és amit bárminek előállításához igénybe kell veyen, ezért ha a földet bizonyos emberek tulajdonába adják és megtagadják mások jogait, vajon *ebből* nem föltétlenül az következik-e, hogy az emberiség gazdagokra és szegényekre – kiváltságosokra és tehetetlenekre lesz felosztva? Vajon nem következik-e ebből az, hogy akiknek nincsen joguk a föld használatához, csak úgy tudnak élni, hogy eladják erejüket, a földet birtoklóknak dolgozva? Amit a szocialisták a ‘bérek vastörvényének’ -,

a közgazdászok pedig a 'bérek csökkenési hajlamának' neveznek, vajon nem azon földnélküli, egyszerű munkástömegek *helyzetéből* adódik-e, akik nem rendelkezhetnek saját munkájuk fölött? Nem ebből adódik-e az, hogy bármely lehetséges javulás-, vagy fejlesztés előnye nem tudja megváltoztatni a föld eme igazságtalan elosztását? Mivel nincs elegendő lehetőség ahhoz, hogy önmagukat foglalkoztassák, vagy a munkájukat eladók, vagy földbérlők lehetnek, egymással versenyezve a munkához való jogért. Az Isten kimeríthetetlen tárházából kirekesztett emberek közötti, e versenynek nincs más alsó határa, mint az éhínség, és végül is a béreket oly alacsony pontra szorítja, amelynél az életet és a szaporulatot éppen csak fenn lehet tartani.

Ez nem azt jelenti, hogy az összes bér erre a pontra kell leessen, viszont azoknak bére, akik nyilván a szélesebb munkásréteget képezik és akiknek csak egy átlagos ismerete, szakértelme és rátermettsége van, valóban oda kell lezuhanjon. A versenytől csak a bizonyos ismeretek-, szakértelm-, vagy egyéb által megvédett, különleges osztályok bére maradhat az átlag szint fölött. Ott, ahol az olvasás és írás tudása ritka, a birtoklása lehetővé teszi, hogy az ember magasabb bérhez jusson, mint az átlagmunkás. De, amint az oktatás elterjedése az olvasás és az írás tudását általánossá teszi, ez az előny is elvész. Tehát, amikor egy szakma különös képzést, vagy ügyességet követel, vagy amikor a mesterséges korlátozások által nehezen elérhetővé válik, a verseny korlátozása arra irányul, hogy e területen magasabb szinten tartsa a béreket. De amikor a találmányok haladása nélkülözhetővé teszi a különleges szakismeret, vagy a mesterséges korlátozásokat eltörlik, ezek a magasabb bérek a közönséges szintre esnek vissza. És így csak addig képesek a közönséges munkást a pusztá megélhetés fölött megtartani az olyan minőségek, mint szorgalom, megfontoltság és takarékoság, ameddig e *szakmák* különlegesek. Ahol ezek általánossá válnak, ott a verseny törvénye olyan átlag szintre kell lecsökkentse az ilyen minőségek jutalmát, vagy a megtakarított pénzt, aminél alacsonyabb szint – a föld monopolizálása és a munkások tehetetlensége miatt – az élet megszűnését jelentené.

Másképpen kifejezve a dolgokat: minthogy a föld szükséges az élethez és a munkához, tulajdonosa képes lesz a föld használatának ellenszolgáltatásaként, mindazt megszerezni az egyszerű munkásoktól, amit a munka előállíthat, kivéve azt, ami nekik és eltartottjaiknak elegendő az élet fenntartásához, mivel a föld tulajdonosának szüksége van rájuk.

Így, ahol a föld magántulajdonként megosztotta a társadalmat földbirtokos -, és földnélküli osztályra, amíg nem érintik a földtulajdon kérdését, nem létezik egyetlen találmány, vagy hasznos változtatás legyen az ipari, társadalmi, vagy erkölcsi előrelépés, mely meggátolhatná a szegénységet, vagy enyhíthetné az egyszerű munkás életkörülményeit. Ezért valamely találmány, vagy fejlesztés hatására, akár növelje az a termelést, vagy csökkentse a munkások fenntartásának szükségleteit, mihelyt általánossá válik, csak azoknak jövedelmét fogja növelni, akik a földet bírják, anélkül, hogy egyáltalán javára válna az egyszerű munkásoknak. Semmi esetre sem tudják a pusztta megélhetésnél magasabban tartani jövedelmüket azok, akik pusztán csak nyers, testi erővel rendelkeznek, mely erő végképp haszontalan a munkához szükséges eszközök nélkül.

Hogy mennyire igaz ez, azt a mindennapi tényekből láthatjuk. Napjaink találmányai és a felfedezései szerfelett megnövelték a munka termelőerejét, és ugyanakkor nagymértékben csökkentették a munkás fenntartásához szükséges dolgok költségeit. Vajon ezek a fejlesztések növelték-e valahol is az egyszerű munkások jövedelmét? Vajon ezeknek haszna nem elsősorban a földtulajdonosok kezébe jutott-e – roppantul megnövelve a földek értékét?

Azért mondom, hogy ‘elsősorban’, mert a haszon bizonyos része az óriási állandó hadseregek, és a háborús előkészületek költségeibe megy; továbbá a nagy államadósságok kamataira; és nagyban burkoltan, a fiktív tőke kamataira, melyeket a nem-földmonopóliumok tulajdonosai számára fizetnek. Még e pazarlásokat megszüntető, előnyös fejlesztések sem lennének a munkások előnyére, hanem éppenséggel a föld tulajdonosainak nyereségét növelnék. Ha az állandó hadseregeket és az összes velejáró dolgot eltörölnék, ha minden más-, a földétől eltérő monopóliumot megszüntetnének, ha a kormányok a gazdaság mintájává válnának, ha a tőzszejátékosok - és mindenféle csereügylet közvetítő személy nyereségét megtakarítanák, és ha mindenki olyan szigorúan becsületessé válna, hogy nem lenne szükség rendőrségre, törvényszékre, börtönre meg csalás elleni óvintézkedésekre – az eredmény nem különbözne attól, ami a termelőerő növekedéséből fakad.

Mi több, nem éppen ezek az áldások hoznának éhínséget olyanok számára, akik most valahogy megélnek? Nem lenne-e igaz, hogy ha megtörténne az, amit napjainkban javasolnak – és amiért minden kereszténynek könyörögnie kellene – Európa

minden állandó hadseregének teljes eltörlése, akkor a legnagyobb riadalmat azon következmények váltanák ki, hogy azt a sok munkanélkülit így a munkaerőpiacra szabadítanák?

Könnyen megérthetjük ennek magyarázatát, és az ehhez hasonló, látszólagos ellentmondásokét, melyek napjainkban minden oldalról zavarba ejtenek. Az összes, termelőerőt növelő, veszteséget megtakarító és az erőfeszítéssel takarékosan bántó találmánynak, meg újításnak az a hatása, hogy egy adott eredmény eléréséhez szükséges munkát csökkentik és így ahhoz, hogy munkát takarítson meg, úgy beszélünk róluk, mint munkát megkönnyítő találmányokról és újításokról. Ilyen körülmények között, a társadalom természetes állapotában, ahol mindenkinek elismerik a föld használatához való jogát, a munkát megkönnyítő találmányok az általunk elképzelhető legtökéletesebb fokot elérhetik anélkül, hogy az emberek iránti igényt csökkentenék, mert az ilyen természetes körülmények között az emberek iránti igény a saját életörömeiből – és a Teremtő által az emberi lélekbe ültetett, erős ösztönből áll. Viszont a társadalomnak az a természetellenes állapota, melyben az embereket a munkaerőn kívül mindenből kitagadják, amikor a munkalehetőségeket másoktól kapják, az irántuk való kereslet a szolgálatuk iránti keresletté válik mindazok részéről, akik ezeket a munkalehetőségeket kezükben tartják és maga az ember árucikké válik. Ebből adódik az, hogy habár a munkát megkönnyítő találmányok természetes következménye a bérek növekedése lenne, mégis a természetellenes körülmények között, amit a föld magántulajdonjoga okoz, éppen ezeknek az erkölcsi *téren tett* haladásoknak hatása – mint amilyen a hadseregek felszámolása, a munka megkönnyítése – az erkölcstelenséget vonja maga után; a kereskedelmi igényt csökkenti, lenyomja a béreket és az egyszerű munkásokat az éhínségre, és koldusbotra juttatja. Mi lenne az eredménye, ha a munkakímélő találmányokat, és fejlesztéseket éppen a munka iránti szükséglet eltörléséig lehetne fokozni? Vajon nem az lenne, hogy a földbirtokosok megszereznék a teljes vagyont, amit a föld termelni képes és egyáltalán nem lesz

szükség a munkásokra, akik *aztán* vagy éhen halnak, vagy a földtulajdonosok jótékonyaságából nyugdíjasokként fognak élni?

Ekképpen, míg a föld magántulajdona fennáll, amíg egyeseket a föld tulajdonosainak tekintik, és mások csak megtűrtként élhetnek rajta – az emberi agy nem tud kitalálni olyan eszközt, mellyel a jelenlegi nyomorúságokat el lehetne kerülni.”

E **szabad-föld** elmélet (leszámítva a rá fizetendő adót) egy átfogó és igazságos elmélet, melynek megvalósulására egykor majd örömmel fogunk tekinteni, habár mi személyesen nem fogunk hasznat húzni belőle. Kétségtelenül ez egy ideiglenes könnyítést fog jelenteni a társadalomnak, mégis a föld értékének tönkretétele akkora-, vagy még nagyobb megrázkódtatást jelentene, mint amit a szocializmus javasol, hacsak nem fokozatosan fog történni a fennebb javasol, előzetes bejelentések által. Gyorsan egyesülne a szocializmusnak sokkal mérsékeltebb vonásaival és sokkal maradandóbbá tenné, mert a föld, mely a gazdagságnak egyik forrása, ha **mindenki** birtokában lenne ilyen körülmények között, soha sem kellene éhezzenek az egészséges és szorgalmas emberek, mindenki legalább gabonát termeszthetne önmaga táplálékául. Míg ez, véleményünk szerint egy bölcs és igazságos intézkedés lenne és egy olyasmi, ami az isteni törvénnyel megegyezne, melyet nagy szakértelemmel kimutatott George úr, mégsem lenne az emberiség minden betegségére általános gyógyír. A nyögő teremtés tovább nyögne, míg az igazságosság és az igazság teljesen meg nem gyökerezne a földön, és nem kerülne minden szív összhangba azzal. Az önzés megtalálja módját annak, hogy mindent leföldrözzön és a mások pusztá szükségleteinek elegendő, sovány tejet hagyjon csupán.

Annak bizonyítására, hogy az egyetlen földadó önmagában nem tud szembenézni a társadalmi és pénzügyi nehézségek által okozott szükséghelyzetekkel, nem hárítja el a közelgő katasztrófát, és a társadalmi összeroppanást, egy feltűnő kudarcának példáját idézzük: Indiában hosszú évszázadokon át egyetlen adó, a földadó létezett, a termőföldet a közösség birtokolta és községi ellenőrzés alatt állt. Ennek eredményeként a

lakosság kétharmada – a világ minden más népénél nagyobb arányban – mezőgazdasággal foglalkozott. Csak nemrég, az utóbbi években vezették be az angolok a föld-magántulajdont és így is csak nagyon korlátozott területeken. Az mondható, hogy az indiai nép **megelégedett** és **nyugodt**, de ez minden bizonnyal nem azért van, mert gazdagok, és mert kényelemben meg fényűzésben élnek. A korszerű gépek gyorsan forradalmasították ügyleteiket és levágták a már amúgy is sovány bérüket, és arra kényszerítették őket, hogy még nagyobb nélkülözésben éljenek, vagy éhen vesszenek. Már idéztünk megbízható tekintélyt, aki kimutatta, hogy a szegény tömegek csak ritkán engedhetik meg maguknak, hogy egy egyszerű ételből jóllakásig ehessenek. – Lásd a 381. oldalt.

Amikor egyetértünk avval, hogy az egyetlen adó, vagy a szabad föld javaslat fog bizonyulni az egyetlen **ideiglenes** enyhítő tényezőnek, de mindössze csak evvel tudunk egyetérteni; mert ha az önzést egyik irányban keresztezik, egy másik helyen fog felfakadni. Semmi sem tud hatékonyan segíteni, csak egy „új szív”, és egy „igaz *lelkület*”, és ezt sem az Egyetlen Adó elmélete, sem egyéb emberi elmélet nem tudja létrehozni.

Például, tegyük fel, hogy a nép földdel rendelkezik, könnyű lesz egy tőkés társaságnak megtagadni, hogy megvásárolja a farm termékeit a saját számításain felül – amely pusztán csak arra elegendő, hogy a termelő megéljen – másfelől könnyű lesz ellenőriznie, és magasan tartania a mezőgazdaság számára szükséges dolgok – trágya, mezőgazdasági szerszámok – árát, valamint a család öltözkékére és háztartási berendezések árát.

Minden bizonnyal éppen ez az állapot közeledik – a kereslet és kínálat törvénye igen lassan működik ahhoz, hogy manapság kielégítse a vagyon iránti mohóságot. A munkások nem tudják megállítani e törvény működését; és úgy a gépesítés miatt, mint a növekvő népesség miatt is szoros *a helyzet*. De a Tőke a Trösztök, Érdekszövetkezetek, Tőkecsoportok, stb. létrehozása által azt legalább részlegesen hatálytalaníthatja annak érdekében, hogy majdnem-, vagy éppen egészen

ellenőrzése alatt tartsa a készleteket, meg az árakat. Erre példa a Szén-szövetség.

Azt kérdeznénk, hogy mire való az Egyetlen Adó az önzés szelleme ellen? – Erőtlen lenne!

Viszont tegyük fel, hogy holnap működésbe lépne a szabad föld-, és az Egyetlen Adó javaslat; vagy tétélezzük fel, hogy a megmunkált földeket mentesítenék az adótól, hogy minden farm el lenne látva egy házzal, lóval, tehénnel, ekével és egyéb szükségletekkel; ezeket feltételezni annyit jelent, hogy megkétszereződne a jelenlegi termőföldek területe és a gabonatermés. Bőven lesz kukorica, búza és zöldség az egészségesek és jól gazdálkodók számára, viszont a nagy többletnek oly alacsony ára lesz, hogy nem fogják tudni fedezni a piacra szállítását, kivéve bizonyos kedvezményes feltételeket. Bizonyos esetekben, még a jelenlegi állapotokban is így van: több ezer véka krumplit és káposztát hagytak rothadni, mert nem volt kifizetődő vele foglalkozni. Az első év az erős és munkára kész, városi emberek ezreit vonzaná a már említett farmokra, akik arra törekednének, hogy ellássák magukat: ez mentesítené a városi munkaerőpiacot, és ideiglenesen megemelné a városokban maradtak bérét, viszont ez csak egy évig tartana. A farmerek felfogva, hogy a gabonán és a zöldségen kívül nem képesek előállítani ruházatot sem egyéb felszerelést, sem közvetlenül, sem csere folytán, otthagyják a gazdálkodást és visszatérnek a városokba azért, hogy vadul versenyezzenek bármit megragadni, hogy az életszükségleteknél többel láthassák el magukat, – bármiért, ami *bár* egy kis részt nyújthatna nekik az élet kényelmeiből és fényűzéséből.

Nem; a szabad föld jó lenne az éhínség megelőzésére, és egy megfelelő állapot lenne annak a ténynek fényében, hogy a mi jótékony Teremtőnk a földet közös örökségképpen Ádámnak és családjának adta; nagymértékben segítene a jelenlegi nehézségeinken, ha minden ötvenedik évben a földhöz *fűződő jog* helyreállításának és az adósságok elengedésének Jubileumában részesülne az egész világ, mint ahogy valaha a zsidók. De az ilyen dolgok jelenleg csak fájdalomcsillapítók

lennének, úgy ahogy a zsidóknak is csak annyit jelentett, és ahogy ez még mindig létezik Indiában. Az egyetlen valódi gyógyítás a nagy, **ellenképi** Jubileum, melyet bevezet a földnek jövőendő Királya – Emánuel.

EGYÉB REMÉNYEK ÉS FÉLELMEK

Futtában elemeztük a jelen állapotokra javasolt főbb gyógyítási elméleteket, viszont nyilvánvaló, hogy egyik sem elégíti ki az ügy követelményeit. Ezek mellett nagyon sokan szüntelenül prédikálnak és könyörögnek azért, amit tévesnek látnak, és azt óhajtják, hogy valaki megállítsa a világnak ezt a menetét, viszont ők nem is látnak, és nem is ajánlanak valamit, ami legalább látszólag gyakorlatba ültethető volna.

Ellenben, evvel összefüggésben nem kellene elfelejtünk néhány tisztességes, de teljesen gyakorlatiatlan lelket, akik alaptalanul azt képzelik, hogy ha az egyházak a helyzet magaslatára emelkednének, elháríthatják a fenyegető társadalmi szerencsétlenséget, forradalmasíthatnák – és egy új, meg jobb alapra állíthatnák fel a társadalmat. Ők így szólnak, ha csak az egyházakat fel lehetne ébreszteni, azok meghódíthatnák Krisztus számára a világot, és egymaguk felállíthatnák a földön Isten Királyságát a szeretet – az Isten iránti hűség és a felebaráti szeretet – alapjára. Közülük némelyek azt állítják, hogy Krisztus ezen szelleme az egyházakban, a Krisztus második eljövetele lenne.

Azonnali kimutatást követel, hogy mennyire reménytelen ennek az elméletnek gyakorlatba-ültetése. A létszám, amit ők erőként értelmeznek, valójában gyengeség. Ők a 300.000.000 keresztényre tekintve így szólnak: Micsoda erő! – Ugyanarra a létszámra nézve, mi azt mondjuk, hogy: Micsoda gyengeség!

Ha ez a nagy létszám mind **szentekből** állna, akiket a szeretet mozgat és ural, akkor valójában ereje lenne az érvnek, és teljesen célszerű lenne azt mondani, hogy ha ezek a valódi helyzetnek tudatára ébrednének, egyszeriben meg tudnák, és meg is tennék a társadalom forradalmasítását. De sajnos a „konkoly”, és a „polyva” túlsúlyban van, és a „búza” osztály

kicsi. Ahogy a nagy Pásztor kijelentette, az Övéi csak egy „Kicsiny nyáj”; ahogy az ő Mesterüknek nem volt jó hírneve, vagy befolyása, és hogy közülük „nem sok a bölcs - *emberileg* - nem sok a hatalmas, nem sok a nemes.” (1. Kor. 1: 26.) „Halljátok meg, szeretett atyámfiaim, avagy nem az Isten választotta-e ki e világ szegényeit, hogy hitben gazdagok legyenek és örökösei az országnak, melyet azoknak ígért, akik Őt szeretik.” (Jak. 2: 5.)

Nem! A Krisztus szelleme az Ő kicsiny nyájában nem elegendő arra, hogy a Királyságot megkapják! Az Egyházból soha sem hiányoztak azok, akik evvel a szellemmel rendelkeztek. Ahogy Urunk elmenetele előtt kijelentette, hogy velünk lesz a korszak végéig, akképpen teljesedett is be. Viszont hasonlóképpen megígérte azt is, hogy miképpen eltávozik (*személyében*) a zsidó korszak végén, azonképpen tér vissza (*személyében*) e korszak végén. Bennünket biztosított afelől, hogy akik az Ő távolléte alatt hűségesek lesznek Őhöz, azok „üldöztetést fognak szenvedni”, hogy a Királyság társörököseiként „erőszakot fognak szenvedni”, **amíg** Ő visszatér, és magához veszi az Övéit. Akkor Ő dicsőséggel, tisztességgel és halhatatlansággal jutalmazza meg hűségüket és szenvedéseiket, és osztolni fog velük a trónjában, meg annak hatalmában *azért*, hogy egy igazságos uralommal és az igazság ismeretével megáldják a világot, és hogy végül kigyomlálják a szándékos gonosztevőket az igazságot cselekvők közül. Emiatt nem csak a nyögő teremtés, hanem mi magunk is, a szellem zsongéjének birtokosai (Róma 8: 23), fohászkodunk és várjuk az Atya idejét és az Ő elrendezési módját. Ő világosan megmutatta, hogy ezen áldásoknak ideje most már a küszöbön áll, és a világot sújtó nagy nyomorúság rettenetes idejével lesz bevezetve, melyből a szentek kicsiny nyája kiszabadíttatik átváltoztatásuk és a Királyságba való megdicsőítésük által.

De azért, hogy valaki ne állíthassa azt, hogy a gazdagság meg az oktatás előnyei lehetővé tették volna a világ meghódítását, Isten megadta a névleges keresztény egyházaknak – a kereszténységnek” – éppen ezeket az előnyöket. Mégis, úgy

tűnik, hogy ezek a lehetőségek éppen ellenkezőleg hatottak: büszkeséget, fölényességet és „Bibliakritikának” nevezett hitetlenséget fejlesztve ki bennük; – a társadalom romlását eredményezve. „Az Embernek Fia mikor eljő avagy talál-e [azt az egy] hitet a földön?”

AZ EGYETLEN REMÉNYSÉG – „AMA BOLDOG REMÉNYSÉG”

„Várván ama boldog reménységet és a nagy Istennek és megtartó Jézus Krisztusnak dicsőséges megjelenését”, – reménységet, „mely lelkünknek mintegy bátorságos és erős horgonya”, „felővezvén elmétek derekait, mint józanok, tökéletesen reménykedjete abban a kegyelemben, amelyet a Jézus Krisztus hoz nektek, amikor megjelen.” – Titus 2: 13; Zsid. 6: 19; 1. Péter 1: 13.

Tekintettel e kereslet-kínálat gyakran vitatott kérdésére, mely olyan sokat tett az emberiség két osztályra – gazdagokra meg szegényekre való szakításában, amennyire csak lehetett igyekeztünk elkerülni azt, hogy bármely táborn keményen bírálgassuk; határozottan hisszük, ahogyan igyekeztünk is kimutatni, hogy a jelenlegi állapotok az önzés alkati törvényéből fakadnak (az Ádámi bukás eredményeként), és ez uralja az emberiség túlnyomó többségét, gazdagokat, meg szegényeket egyaránt. Az alkati önzésnek eme mélyen ülő törvényét nagyon kevesen (többnyire a szegények) vetik meg, akik megtalálva Krisztust és őszintén az Ő szeretet-törvényének szelleme alá rendelték magukat, szívesen elvetnének maguktól minden önzést, de nem képesek rá. Ezek a törvények gyakran akadályozzák a kisebb kereskedőket, és a vállalkozókat éppen úgy, mint az alkalmazottakat. Mégis éppen olyan biztos a működésük, hogy ha ma minden gazdag meghalna, és vagyonuk arányosan szét lenne osztva, ezek a törvények néhány éven belül visszaállítanák a mostani állapotokat. Valójában sok, mai milliomos szegény fiú volt. Bármely törvényrendszer, amit az emberek többsége életbe léptethet, melyek megvonják az emberektől a nyereségvágyó és önző hajlamaik gyakorlásának lehetőségeit, aláásná az élet

fejlődését, és gyorsan visszafordítaná a civilizációt a könnyelműség, nemtörődömség, és barbárság állapotába.

A világ számára az egyetlen reményt Urunk Jézus Krisztus Királysága – a Millenniumi Királyság jelenti. Ez az Isten által régen megígért gyógyír, mely addig kellett késsen, míg eljött a megfelelő ideje és most, Istennek hála, közel áll, éppen az ajtóban. Ismét az ember lehetőségeinek vége az Isten lehetőségeinek kezdetévé válik. – „Eljön, akit minden népek óhajtanak” /*Ággeus* 2: 7/, egy olyan kritikus helyzetben, amikor az emberi találékonyság és ügyesség hasztalanul keresve az enyhülést, kimerül. Valóban úgy tűnik, ez az isteni módszer, hogy a nagy tanulságok a tapasztalat iskolájában legyenek elsajátítva. Hasonló módon kellett megtanulják a zsidók közvetlenül (mi is, és az összes ember közvetve) azt a nagy tanulságot, hogy a Törvénynek cselekvése nem igazít meg Isten előtt egy (bukott) testet sem. Ekképpen mutatott rá tanítványainak az Úr a Kegyelem Új Szövetségére a Krisztus által.

A nyomorúság ideje, „a harag napja”, mellyel ez a korszak lezárul, és a Millenniumi korszak megnyílik nem csak a kiváltságokkal való visszaélés igazságos fizetsége lesz, hanem arra is fog szolgálni, hogy megalázza az emberek önteltségét, „szellemben szegényekké” téve őket, és amikor készen állnak a nagy áldásokra, Isten kész lesz kitölteni azokat minden testre. (*Joel* 2: 28) Így Ő megsebesít, hogy meggyógyítson.

Viszont némelyek, kik nem ismerik az isteni programot, feltehetnék a kérdést: Hogyan lehetne felállítani Isten Királyságát, ha mindezek az emberi módszerek kudarcot vallanak? Miben különbözik az a terv, amit indítványoz? Ha az a terv ki van jelentve az Isten Igéjében, miért nem tudják az emberek azt életbe léptetni és ekképpen elkerülni a nyomorúságot?

Mi erre azt válaszoljuk, hogy Isten Királysága nem a nép szavazatával lesz felállítva, és nem is az arisztokráciának, meg a hatalmon lévőknek szavazatával. A megfelelő időben Ő, „Akinak joga van hozzá” /„akié az uralom” – *Ezékiel* 21: 27 -

Károly/, Aki megvette azt az Ő drága vérén, „magához **veszi** a Királyságot”. Ő „magához veszi nagy hatalmát és uralmát”. Erőt fog alkalmazni. „Uralkodik rajtuk [a nemzeteken] vasvesszővel; és mint a fazekas edényei széttörtetnek.” (Jelenések 2: 27). Ő „egybegyűjti a népeket, összeszedi az országokat, hogy kitöltse rájuk a búsulását, haragjának egész hevét, mert gerjedezése tüzeiben emésztetik meg az egész föld! **Azután** [megaláztatásuk után, amikor készek lesznek meghallani és figyelembe venni az Ő tanácsát], változtatja majd a népek ajkát tisztává, hogy mind segítségül hívják az Úr nevét, hogy egy akarattal szolgálják Őt.” (Sofóniás 3: 8, 9)

Nem csak a Királyság felállítása történik erő alkalmazásával, egy olyan hatalommal, melynek az emberek nem tudnak ellenállni, hanem ez így fog folytatódni a teljes Millenniumi korszak alatt, mert a teljes uralomnak az a különleges célja, hogy győzelmet arasson az igazságosság ellenségei felett. „Addig kell neki uralkodnia, mígnem ellenségeit mind lábai alá veti”; „nyalják ellenségei a port”. „Az történik ugyanis, hogy mindenkit, aki nem hallgat erre a prófétára [a dicsőséges Krisztusra – a nagy ellenképi Mózesre] [aki nem engedelmeskedik Neki], kiirtanak a nép közül” – a második halál által.

A Sátán meg lesz kötözve – minden megtévesztő és félrevezető befolyása meg lesz fékezve úgy, hogy többé a gonoszság nem fog jónak tűnni, sem a jó nem fog nemkívánatosnak, gonoszságnak tűnni az emberek előtt; – az igazság többé nem fog valótlanságnak tűnni, de a hamisságnak sem lesz igazság látszata. (Jelenések 20: 2)

Viszont ahogy eddigelé kimutattuk, az uralmat nem csak az erő fogja jellemezni; egymás mellett *lesz* az erő, meg a kegyelem- és béke olajága a világ minden lakosa számára, akik, amikor az Úr ítéletei megjelennek igazságot fognak tanulni (Ézsaiás 26: 9). A bűn által elvakult szemek megnyílnak, és a világ meglátja azt, hogy mi a jogos és a téves; az igazságosság és az igazságtalanság egy olyan világosságban, mely a mostanihoz viszonyítva „hétszer nagyobb” lesz (Ézsaiás 30: 26;

29: 18-20). A jelenlegi, külső kísértések nagymértékben el lesznek törölve, a gonoszságok nem lesznek engedélyezve, és lehetővé sem lesznek téve; a büntetések biztosan és gyorsan fogják sújtani a törvényszegőket, és tévedhetetlen igazságossággal lesznek kimérve annak az időnek a megdicsőített és hozzáértő bírói által, akik hasonló módon könyörülettel lesznek a gyengék iránt. – 1 Kor. 6: 2; Zsolt. 96: 13; Cselekedetek 17: 31.

Ezek a bírók nem a füleiknek hallása, és nem a szemeiknek látása szerint fognak bíraskodni, hanem igazságban fognak ítélni. (Ézsaiás 11: 3) Nem fognak tévedni; a gonosz tett nem fogja elkerülni jogos megtorlását; ilyen körülmények között még a bűncselekmény elkövetésének **megkísérelését** is gyorsan meg kell állítani. Minden térd meg kell hajoljon [azon hatalom előtt, mely akkor fog uralkodni], és minden nyelv vallomást kell tegyen [ennek az elrendezésnek igazságosságáról]. (Fil. 2: 10, 11) Majd, valószínűleg, sok a dolgok új rendjéből fokozatosan vonzódnak kezd majd tűnni némelyek számára, és ami az elején csak egy **kierőszakolt** engedelmesség volt, az **szeretetből**, és az igazságosság értékeléséből fakadó engedelmességgé válik. És végül mindenki más, akik csak kényszerből engedelmeskedtek, ki lesznek vágatva a második halállal. (Jel. 20: 7-9; Csel. 3: 23)

Ekképpen lesz hatályba léptetve a szeretet törvénye és hatalma; nem a többség egyetértésével, hanem ennek ellenében. A civilizációt visszafordítja a köztársasági eszméktől és az emberiséget ideiglenesen – ezer évre – egy egyeduralom alá veti. Egy ilyen korlátlan hatalom rettenetes lenne bármelyik romlott, és alkalmatlan kormányzat kezében; viszont Isten megszabadít bennünket minden félelemtől, kifejezve, hogy annak a korszaknak Diktátora a Békesség Fejedelme lesz – Urunk Jézus Krisztus, akinek annyira szívügye volt az ember jóléte, hogy **váltságdíjként** az Ő életét tette le azzal a céllal, hogy törvényen alapuló tekintéllyel kiemelhessen bennünket a bűn-fertőjéből, hogy helyreállíthassa a tökéletességre és az isteni kegyelembe mindazokat, akik elfogadják az Ő kegyelmét az Új Szövetség iránti engedelmisséggel.

A Millennium kezdeti szakaszában mindenki számára nyilvánvaló lesz, hogy az az útirány, melyet Isten körvonalazott, az egyetlen olyan, mely az ügy követelményeinek megfelel a bűntől beteg, önző világban. Valóban, némelyek már látják, hogy a világnak egy erős és igazságos kormányzatra van szüksége; ők már egyre inkább kezdik látni, hogy csak azon személyekre lehet biztonságosan rábízni a teljes szabadságot, akik teljesen megtértek, akiknek megújult akaratuk, meg szívük van, a Krisztus szelleme.

ISTEN NÉPÉNEK MEGFELELŐ MAGATARTÁSA

Viszont egyesek azt kérdezhetnék, hogy mi, akik ezeket a dolgokat a valódi fényében látjuk, mit tehetnénk **most**? Ha üres földdel rendelkezünk, ajándékozzuk el, vagy hagyjuk parlagon? Nem, ez nem szolgálna semmi jó célt, hacsak nem ajándékoznád egy szegény szomszédnak, akinek valóban szüksége van rá: és akkor is, ha ő tévesen használná fel, kétségtelenül téged okolna, mint szerencsétlenségének szerzőjét.

Ha farmgazdálkodók, vagy kereskedők, vagy kézművesek vagyunk, meg kell próbáljuk Millenniumi alapokon rendezni üzleteinket? Nem, mert amint már rámutattunk, ez azt jelentené, hogy pénzügyi csődöt vonsz magadra, megkárosítaná hitelezőidet, meg azokat, akik tőled függnék, valamint alkalmazottaidat is.

Minden, amit most tehetünk az, hogy **szelídlelkűségünk** ismert legyen minden ember előtt /*Fil. 4:5*/; kerüljük el, hogy bárkit is kihasználjunk, méltányos bért, vagy nyereségrészesedést fizessünk, vagy másképp ne fogadjunk szolgálatba *mást*; kerüljük el a tisztességtelenség minden formáját; „a tisztességre gondotok legyen minden ember előtt” /*Róma 12: 17*/, adjuk példáját az „Istenfélelemnek megelégedéssel” /*1 Tim. 6: 6*/, és mindenkor helytelenítsük szavakban és példában egyaránt nem csak az erőszakot, hanem az elégedetlenséget is; és törekedjünk arra, hogy Krisztushoz, és az Isten Igéjének kegyelméhez vezessünk minden megfáradt és megterhelt *embert* – a hit és a teljes felszentelődés által. Lehet hogy – Isten kegyelméből – több-

kevesebb vagyonnak sáfárai vagytok, ne imádjátok azt és ne arra törekedjete, hogy minél több felhalmozott vagyont hagyjatok örökösseitekre, hogy aztán pörlekedjenek felette, vagy helytelenül használják fel; hanem használjátok fel azt az Istennel kötött szövetségetek szerint, megemlékezvén arról, hogy az nem a tiétek megtartás végett és nem is arra van, hogy magatokra költsétek, hanem Isten bízta rátok, abból a célból, hogy jókedvűen szolgáljatok belőle a Királyunk dicsőségére.

Továbbá, az élet ügyeire vonatkozó észrevételek gyakorlatba ültetésére tanácsként közlünk egy olyan levelet, amit a kéthetente megjelenő „**Sion Örtornya**” című folyóiratunk egyik olvasója küldött, valamint az arra közölt válaszukat. Hasznos lehetne másoknak is.

A VILÁGBAN, DE NEM E VILÁGBÓL

Pennsylvania

Kedves Testvér: – Múlt vasárnap a gyülekezetünkben a Róma 12: 1.-ről tanultunk és a sok gondolat között, melyet egy ilyen termékeny *tárgy* ébreszt, némelyek a felszentelt időnk felhasználásával kapcsolatosak voltak. Én élelmiszerkereskedésbe fogtam, viszont napjaink általános kereskedelmi viszonyai „örökös éberséget” követelnek.

Sokszor merült fel bennem az a kérdés, hogy én felszentelt létemre megtehettem-e az ilyen iparkodást, szokássá téve és fenntartva azt úgy, ahogy most szükséges? Hetente árlistákat jelentetek meg, sokszor kínálok az árut csaletekként önköltségi ár alatt és sok úgynevezett „ajándékot” ajándékozok el jövedelmezőbb áruk mellett, nem az ilyen fajta eljárás kedvéért, hanem azért, hogy fenntartsam az üzletet, és hogy megélhessek (mivel nem vagyok gazdag), kénytelen vagyok ezt a *létformát* követni.

Egy másik kifogásolható tényező az, hogy ez az eljárás az azonos üzletággal *foglalkozó* gyengébb testvéreimet szorongatja. Közülük sokkal ismerjük egymást, némelyek özvegyek, akik tisztességesen meg akarnak élni árucikkeket forgalmazva; viszont arra kényszerülök, hogy a legjobb érzékemet vessem be és

„belegázoljak”, nem számítva, hogy kinek okozok kárt. Ez egy sajnálatos vallomás olyan valakitől, akinek meghívása van arra a beosztásra, hogy Urunk *mellett* részt vegyen az emberiség kiemelésében az önzés azon szakadékból, melyből ki kell legyen szabadítva abban a korszakban, melyről azt hisszük, hogy már nagyon közel van. Nem azt próbálom, hogy igazold ezt az eljárásomat, hanem véleményedet óhajtanám tudni Isten azon hithű gyermekének megfelelő eljárását illetően, aki jelenleg üzleti *tevékenységgel* foglalkozik, amikor azon elv *működik*, hogy a nagyobb hal felfalja a kisebbet.

Üdvözlettel a Krisztusban, _____

A válasz: – Az általad említett állapotok majdnem azonosak minden üzletágban; ez uralkodik és fokozódik egész civilizált világban. Ez napjaink általános „nyomorúságának” egy része. A gépesítés növekedése, és az emberiség szaporulata egyaránt hozzájárul a bérek csökkenéséhez, és az állandó alkalmazást még bizonytalanabbá teszi. Egyre többen kezdenek bele a kereskedésbe és a versengés, meg a kis nyereség, – míg előnyt jelent a szegények számára – kereskedelmi szempontból megöli a kisebb kereskedéseket és a magas árakat. Következésképpen a kisebb kereskedések és a kisebb gyárak megsemmisülnek a nagyobbak mellett, melyek a jobb és gazdaságosabb beosztásuk miatt jobb szolgáltatást, és alacsonyabb árakat tesznek lehetővé. A frissebb áruból nagyobb készletek, alacsonyabb áron, és jobb kiszolgálással a köznek javát is szolgálják, összehasonlítva a régi idők kis boltjaival, nem friss áruival magas árakon, és gondatlan kiszolgálással, még ha ideiglenesen egy pár szegény özvegynek, vagy derék *embernek* ez bajt okoz, mert képtelenek szellemi, testi, vagy pénzügyi szempontból a dolgok új rendjével lépést tartani. Még ők is, ha egy tágabb, jóakarató szempontból nézik a helyzetet, örvendhetnek a közjólétének, még ha ez a saját ügyeikben egy kedvezőtlenebb változást is követelne. Ők együtt örülhetnek azokkal, akik jól jártak ezáltal, és türelmesen várhatnak a közelgő Királyságot, mely az Isten áldásait a jelenleginél méginkább közössé teszi mindenki számára. Viszont csak azoktól lehet várni, hogy ilyen önzetlenül tekintsék

a dolgokat, akik egy „új természettel” és annak szeretetével rendelkeznek. Tehát, a jelenlegi kereskedelmi verseny nem teljesen rossz. Ez egyike azoknak a nagy tanulságoknak, melyek a világot előkészítik a nagy Millenniumi korszak bevezetésére, amikor a világ üzleti ügyei nagyrészt – ha nem is éppen teljesen – szocialista alapokra fognak épülni, nem az egyén jómódjára, és előnyére, hanem az általános jólétre.

Mindezek ellenére, időközben a verseny önző jellege növekszik, szüntelenül bántva azokat, akik, akár keresztyének, akár nem, de nemes és jó lélekkel bírnak. Örülünk annak, hogy tudomásul vehettük a tárggyal kapcsolatos értékelésedet, és a jelen állapotokkal szembeni elégedetlenségedet.

Azt tanácsoljuk, hogy őrizzed meg éberségedet, és ha találnál egy másik-, verseny által kevésbé átítatott üzletágot, mely emiatt sokkal előnyösebb, akkor változtassál. Ha nem találsz –, vagy amíg találsz egy sokkal előnyösebb üzletet, vagy egy sokkal előnyösebb állapotot, azt javasoljuk, hogy folytassad ott, ahol vagy és **változtassál** bizonyos fokig az eljárásodon; azaz osszad fel az ügyet a három egymással ütköző érdek között – a saját -, a versenytárs -, és az állandó vevő -, vagyis a felebarátjaid érdekei között. Ha az üzleted fedezi a költségeket és megengedhet magának egy mérsékelt nyereséget, igyekezzed megtartani azon a szinten, és ne igyekezzél „gazdaggá” válni, mert „aki meg akar gazdagodni, kísértésbe, meg törbe és sok esztelen és káros kívánságba esnek...” (1 Tim. 6: 9) Mi el kell kerüljünk minden tisztességtelen versenyt, vagy a versenyzőkkel szembeni becsstelenséget és az áruval kapcsolatos bármilyen félrevezetést a vásárlókkal szemben. Az igazságosságot és a becsületet **minden áron** gondosan kell őrizni: továbbá tégy hozzá minden „mértékletességet” a versenytársak javára, melyet a szeretet diktál, és a körülmények megengednek.

Ne feledkezzünk meg arról a parancsról, hogy: „Ne indulj a sokaság után a gonoszra” (2 Mózes 23: 2), még a legkisebb engedményen se gondolkodjunk, ami jogtalanság *felé hajlik*. Megértettük, nem az a kérdésed, hogy tehetsz-e jogtalanságot, hanem inkább az volt, hogy megengedheti-e a **szeretet**, hogy

mindent megtegyél, amit a **jog** nem kifogásol, és amit a szokás szentesít. A világias szívnek nincsenek aggályai az efféle „csekélységek” körül: az „új természeted” az, akinek szeretet a törvénye, aki inkább a versenytársaidnak boldogulását szeretné látni, és jót kíván tenni minden emberrel, ahogy erre módja van – főképpen a hit háznépével. Fejlesszed ezt az új természetet a szeretet törvényének minden **lehető** módon engedelmeskedve. „Ha lehetséges, amennyiben rajtatok áll, minden emberrel békességesen éljetek” – nagylelkűen bánva velük, és szeretetet nyújtva nekik. Ő, aki a szeretet szellemével van átitatva, nem gondol rosszat a versenytársaival szemben, nem csak a saját jólétét keresi, és nem örül a versenytársai kudarcainak.

A nehézség abban áll, hogy az egész világ az önzés romlott alapján működik, mely teljesen összeférhetetlen a szeretettel. Egyesek magasabb szinten -, mások alacsonyabb szinten állnak: némelyek a **jogosság** korlátai közé szorítják önzésüket, mások lesüllyednek az igazságtalanságig és a tisztességtelenségig, ennek hajlama mindig lefele vezet. Aki Krisztusban „Újteremtmény” soha sem mehet a jogosság és a tisztesség alá, és amennyire lehetséges, arra kell igyekezzen, hogy ettől, a világi *szempontból* legmagasabb mércétől, felemelkedjen a tökéletes szeretetre. A jelenlegi versenyrendszernek az a hibája, hogy a vevőnek és az eladónak érdekei ellentétesek. Nincs olyan hatalom, mely mindezt kijavíthatná, ellenőrizhetné, vagy megváltoztathatná, kivéve azt a hatalmat, melyet Isten ígért – a Millenniumi Királyságot, mely kikényszeríti a szeretet törvényét és megszabadítja az önzés hajlamától és kötelékeitől mindazokat, akik egy jobb utat látnak és tudnak, és elfogadják az akkor nyújtott segítséget.

* * *

Elkerülhetetlennek látjuk *már* a társadalom jelenlegi törvényei miatt azt, hogy vagy az emberiség tömegeit tiporják sárba a gazdagok és a szellemi elit rabszolgáiként, vagy a jelenlegi társadalmi rend omlik össze az anarchia uralma alatt. *Látjuk,*

hogy a Szentírás kijelenti, hogy az utóbbi *fog történni*, mely egy rettenetes megtorlást fog jelenteni minden embernek, szegénynek, meg gazdagnak, tanultnak, meg tanulatlanak egyaránt, *mely* valóságos szemléltetés által hozza az emberek tudomására az önzés örületét, és segíteni fogja őket a jövőben az Isten szeretet-törvénye bölcsességének értékelésére. A „nagy nyomorúság” mindenki számára félelmetes-, de végső soron leghasznosabb okulást fog jelenteni. Ezért arra készülünk, hogy a következő fejezetben megvizsgáljuk, hogy mit mond a Szentírás a „Babilonnak” – „kereszténységnek” –, e korszakot lezáró, nagy küzdelemben *történő* bukásáról.

Amint láttuk, a kereszténység nem sajátította el a Krisztus tanításának szellemét, és hogy az Ő tanításából nyert tudást meg a szabadságot összevegyítették a gonoszság és az önzés szellemével; amint jelenleg elővetítődik, jeleztük a rettegett csapás biztos közeledését – az anarchiát és a gonoszság minden cselekedetét – láttuk, hogy ennek megengedése jogos, és hogy *ebben* a megtorlás isteni törvényét olvashatjuk. Habár, kesergünk a megtorlás által okozott szenvedések miatt, mégis – felismerve azoknak szükségességét és jogosságát, egyszersmind felismerve a kegyelemnek éppen ezen eszközök által elért célját – szívből felkiáltunk: „Nagyok és csodálatosak a Te dolgaid, Uram, mindenható Isten; igazságosak és igazak a Te útjaid, óh nemzetek Királya!” (Jelenések 15: 3)

„Várd csak a reggelt – eljön valóban,
Oly biztos, mint ahogy az éj bajt hozott.
Vágyakozó szemek nem erőlködnek majd hiába,
Hogy választ kapjanak a reggeli fényben:
Nem hiába iparkodnak könnyezve
Áthatolni a kétségek és félelmek sötétségén;
De illatos hajnalban és reggeli ragyogásban fürödve
Elragadtatva mosolyognak a sötétség eltűntén.

Várd csak a hajnalt, te meggyötört, megvert,
Megvetett, üldözött, és meggyalázott gyermek,
Ki szomjazol, meg éhezel és senki sem szán,
Halálküzdelem töviskoszorújával megkoronázva –
A napfény legcsekélyebb sugara nélkül,
Mely kivezetne a sötétség végtelen sűrűjéből.
Várd csak a reggelt – eljön valóban,
Oly biztos, mint ahogy az éj bajt hozott.”

- *James Whitcomb Riley*